

چشم طلاپی

اولین مرجع کامل آثار و علائم دھینہ

گردآورنده: فرید باقری

مشاور و مترجم: علی عزیزیان

۳۰۱

شکل صوتی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
𐎠	xa	خ
𐎡	da	د
𐎢	na	ن
𐎣	za	ز
𐎤	sa	س
𐎥	sa	س
𐎦	fa	ف
𐎧	fa	ف
𐎨	ga	گ
𐎩	la	ل
𐎪	ma	م
𐎫	na	ن
𐎬	va	و
𐎭	ra	ر
𐎮	ra	ر
𐎯	va	و
𐎱	ca	ک

شکل مبتدی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	zi	ژی
	di	دی
	vi	وی
	mi	می

شکل مبتدی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	tu	تو
	du	دو
	ru	رو
	ku	کو
	gu	گو
	mu	مو
	nu	نو
	-	واژه جدا کن

۳۰۳

اندیشه نگارها

شکل بیان حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
𐬑𐬀	xšāyasha	شاه
𐬔𐬀, 𐬔𐬀	dāryāuš	سوزمین
𐬑𐬀/𐬑𐬀	auramazdā	اهورامزدا
𐬀𐬎	baga	خدا
𐬀𐬎	bumiš	زمین

نکات:

- ۱- نشانه a در آغاز واژه، هم بیانگر صوت a بوده و هم بر صوت ā دلالت می‌کند.
- ۲- نشانه a در میان و پایان واژه، پس از صامت a دار نشان دهنده صوت ā است.
- ۳- مصوت i در پایان به صورت i-ya و مصوت u به صورت u-va نوشته می‌شود.
- ۴- در فارسی باستان هرگاه h پیش از u قرار می‌گرفت نوشته نمی‌شد.
- ۵- نشانه‌های a دار در بیشتر موارد در آخر واژه به صورت ساکن خوانده می‌شوند.

۳۰۵

𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀	sāty	گويد
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	dārayavhaus	داريوش
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	xšāyasya	شاه
𐬀𐬎𐬌𐬎	manā	مرا
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	auramazdā	اهورامزدا
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	upastām	ياوري
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	baratuv	برد
𐬀𐬎𐬌𐬎	hadā	با
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	visaibiš	همه
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	bagaibiš	خدایان
𐬀𐬎𐬌𐬎	utā	و
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎	imām	اين
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	dahyāum	سرزمين
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	pātuv	پايد
𐬀𐬎𐬌𐬎	hacā	از
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	haināyā	شمن
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	dušiyārā	خشکسالی
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	draugā	دروغ
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎	abiy	به - به سوی
𐬀𐬎𐬌𐬎	mā	نه
𐬀𐬎𐬌𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎	šjamiyā	آبد (شبی = نباید)

𐎠𐎡𐎢𐎣	aita	این را
𐎠𐎡𐎢𐎣	adam	من
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤	yānam	بخشی
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨	jadīyamiy	درخواست می کنم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	aitamaiy	این مرا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦	dadātuv	دهد

ترجمه:

داریوش شاه گوید: مرا اهورامزدا یاوری برد با همه خدایان و این سرزمین را اهورامزدا پیاید از سپاه دشمن، از خشکسالی، از دروغ به این سرزمین میاید، نه سپاه دشمن، نه خشکسالی، نه دروغ. این را من بخشی از اهورامزدا با همه خدایان در خواست می کنم. مرا دهد این بخش اهورامزدا با همه خدایان.

۳۰۷

معنی و آوانویسی چند واژه مهم در فارسی باستان:

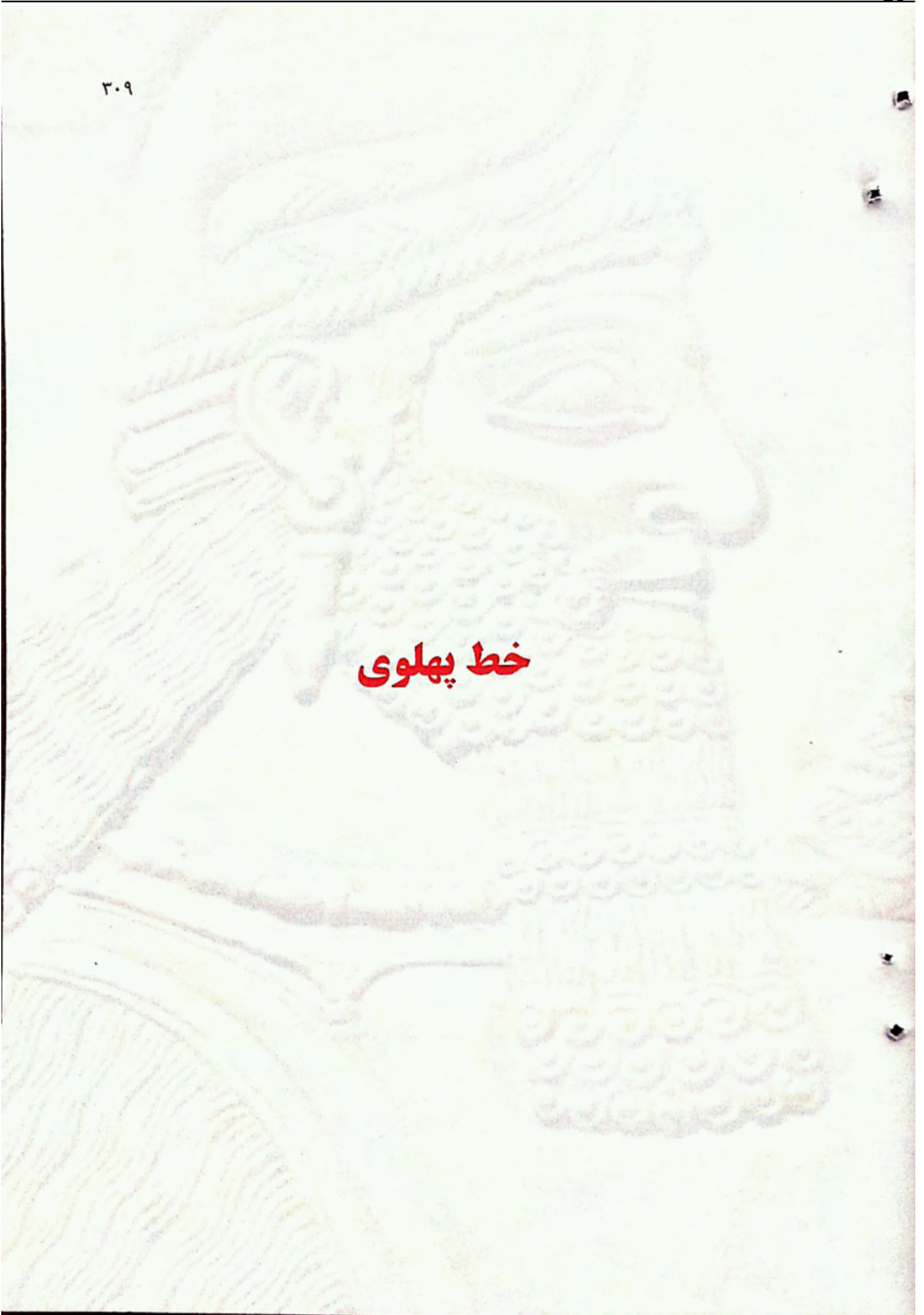
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	akunavam	گرم-ساختم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨	agariya	بویا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫	agarbāyam	گرخام
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭	avājanam	کتاب
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮	adā	آورد
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	abava	شفا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱	asmānam	آسمان
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲	kuruš	کورش
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳	taumā	خاکمان
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵	dārayāmiy	دارم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶	naibā	زبا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷	perunām	پیار
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸	masišta	غذاکوین
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹	martiyā	مرد
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺	naiy	نه
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻	haya	ه
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻𐎼	vašnā	ظلم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻𐎼𐎽	yaudatim	آلود

𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	yadiy	اگر - حاکمی که
𑀧𑀭𑀢	Rauchah	دخانی
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢	Duvitiyam	موم
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	dīdā	مزد
𑀧𑀭𑀢𑀺	āha	بود
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	avasā	آگاه
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢	apataram	موردار
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢	śiyātim	خاصی
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢	xśayārśa	خداپرستان
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	vazarka	بزرگ
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	aivam	یک
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢	aśiyava	رفت
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	pasim	راه - مسیر
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	avam	آن
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	pasāva	پس از آن
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢	yasā	مطلبه
𑀧𑀭𑀢𑀺	kāra	کار
𑀧𑀭𑀢𑀺	xśap	نبرد
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	gaubatā	گناه
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	avaina	باید
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	gastā	باید
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	avarda	رها کردن
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	vardanam	نبرد
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	viyaxna	نام ماه دوازدهم هفتاد و شش
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	hamaranam	جنگ - نبرد
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	aniya	دیگری
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	azdā	آزاد
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	sakatā	سوی سکه بره
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	atarsa	توسعه
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	adukanaiśa	نام ماه هفتاد و شش
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺	asaham	کافر
𑀧𑀭𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺𑀢𑀺	Maniyāhaiy	یادگیری

۳۰۹

خط پهلوی

ادبیات پهلوی :

رساله ها و متن هایی که به زبان پهلوی در دست است بیشتر در سده های نخست اسلامی تدوین شده است. همه این آثار مبتنی بر روایات و سنتهای دینی و ادبی و کتبی و شفاهی زرتشتیان در دوران ساسانی است.

این آثار را میتوان از حیث موضوع به چند دسته تقسیم کرد: ۱. ترجمه کتاب اوستا همراه با تفسیر به زبان پهلوی (زند و پازند). زند همه اوستا که در دوره ساسانی به شکل کامل وجود داشته است، امروزه در دست نیست. ۲. متون دینی فارسی میانه (رساله ها و کتابهایی که بر اساس اوستا و ترجمه آن به زبان پهلوی (زند) در موضوعات گوناگون تألیف شده است، مانند دینکرد، بندهشن (به دو روایت هندی و ایرانی)، گزیده های زادسپرم، آثار منوچهر شامل سه نامه و کتابی به نام دادستان دینی، نامه ها، دادستان دینی، روایات پهلوی، پرسشها، و جرکرد دینی. ۳. متون فلسفی و کلامی، مانند شکندگمانیک و یچار یا (وزار) پسدانش کامگ، گجستگ ابالیس. ۴. کشف و شهود و پیشگویی (متنهایی که به شرح پیشگویی بویژه حوادث پایان جهان می پردازد)، مانند ارداویرافنامه، زند و همن یسن، پیشگویی های جاماسب، جاماسب نامه، یادگار جاماسبی، ظهور شاه بهرام ورجاوند. ۵. افسون و تعویذ، مانند نوشته هایی که در کتابهای پهلوی آمده و درباره تفال، تعبیر خواب و افسون و طلسم است. ۶. اخلاقیات (اندرز و حکم) که مهمترین آنها عبارتاند از: اندرز آذرباد مهر اسپندان، اندرزهایی که در کتاب ششم دینکرد آمده، اندرز اوشنردانا، اندرز دانایان به مزدیسنان، اندرز خسرو قبادان، اندرز پوریوتکشان، اندرز دستوران به بهدینان، اندرز بهزاد فرخ پیروز، خیم و خرد فرخ مرد، پنج خیم روحانیان؛ داروی خرسندی؛ خویشکاری ریدگان؛ رساله روزها؛ اندرز خوبی کنم به شما کودکان؛ اندرزنامه های کوچک؛ آرای دین به مزدیسنان و دادستان مینوی خرد. ۷. رساله هایی در آیین کشورداری؛ اصل پهلوی آنها بر جای نمانده و فقط ترجمه عربی که فرمانهای شاهان و وصیتنامه های سیاسی را «عهد و وصایا» و گاه فارسی آنها در دست است، این نوشته ها را میتوان به چند دسته تقسیم کرد دربرمی گیرد و وصایای سیاسی شاهان است به جانشینان خود و نیز شیوه های کشورداری مانند: عهد اردشیر؛ عهد اردشیر به پسرش شاپور؛ رساله اردشیر نامه هایی از شاهان ساسانی که «نامه های سیاسی» در آیین کشورداری عهد اردشیر و پسرش هرمز؛ عهد قباد؛ عهد انوشیروان؛ کارنامه انوشیروان و شاهینی. درباره سیاست و دستورالعملهای کشورداری است، مانند نامه اردشیر، نامه تنسر، نامه های انوشیروان، نامه منسوب به خسرو پرویز در

پاسخ شیرویه. ۸

گفته‌های کوتاه: «توقیعات». خطبه‌های هنگام جلوس بر تخت، شامل گفته‌های شاهان ساسانی که هنگام جلوس بر تخت سلطنت ایراد میکردند. ۹ حکمت آمیز که از قول شاهان نقل شده است، مانند توقیع نرسی، توقیع بهرام گور، توقیع هرمزد پسر انوشیروان، توقیع خسرو پرویز، توقیع قباد پسر خسرو پرویز و توقیعات انوشیروان. ۱۰. آیین‌نامه‌ها؛ رساله‌هایی به زبان پهلوی درباره آداب جنگ، سرگرمیها و رسوم درباری، آیین برگزاری جشنها. ۱۱. تاجنامه (درباره آیین کشورداری و رسوم درباری) ۱۲. چیستان (از ادبیات اندرزی به شمار میرود) مانند رساله یوشت فریان و آخت. ۱۳. مناظره و مفاخره، مانند منظومه مفاخره آمیز در اثری به نام درخت آسوری ۱۴. تاریخ و جغرافیا تنها اثر تاریخی کارنامه اردشیر بابکان است و همچنین یک اثر جغرافیایی به نام شهرستانهای ایران در دست است. ۱۵. حماسه؛ تنها متن موجود در اینباره یادگار زریران نام دارد (این اثر درباره نبردهای ایرانیان با حیونان پس از گرویدن گشتاسب، شاه ایران، به آیین زردشتی است)؛ خداینامه (اثر تاریخی بزرگ دوره ساسانی است که به نظر برخی محققان به صورت غیرمستقیم در شاهنامه. مانده است)؛ داستان شروین دشتی، کتاب بهرام نرسی، کتاب بهرام چوبین، و کتاب انوشیروان از کتابهای تاریخی و رمان این دوره محسوب میشوند. ۱۶ فقه و حقوق، مانند شایست نه شایست، روایت امیداشووهیستان، روایات آذر فرنیغ فرخزادان، روایات فرنیغ سروش. مادیان هزار دادستان (مجموعه هزار فتوی)، پرسشهای هیربد اسفندیار فرخ برزین، یمان‌نامه زناشویی. ۱۷. رساله‌های کوتاه درباره تعلیم، مانند خسرو و ریدک، شگفتیها و برجستگی‌های سیستان، گزارش شطرنج و وضع نرد، ماه فروردین روزخرداد، سورش خن، آیین‌نامه‌نویسی. ۱۸. داستانهای منتشر؛ در زمان انوشیروان بسیاری از افسانه‌ها به کتابت درآمد یا به زبان پهلوی ترجمه شد که برخی از مهمترین آنها که در کتابهای اسلامی نام برده شده‌اند عبارتند از هزار افسان، سندبادنامه، بلوهر

و بوذاسف، کلبله و دمنه؛ طوطینامه و اسکندرنامه از کتابهایی به شمار میروند که اصل پهلوی آنها موجود بوده و اکنون نسخه‌ای فارسی آنها در دست است. ۱۹. شعر؛ اشعار نسبتاً کمی به زبان پهلوی در دست است. سه منظومه کوتاه اندرزی به نامه‌ای اندرز دانایان (در رساله اندرز دانایان به مزدیستان)، آمدن شاه «مدح خرد (در رساله خیم و خرد فرخ مرد)، وصف خرد (در رساله اندرز بهزاد فرخ پیروز) در دست است؛ قطعه شعری با مضمون دینی به نام نیز در دست است، سرود آتشکده کرکوی) قطعه دینی دیگری که به خط فارسی نوشته شده است اما به لحاظ ساختار زبانی آن را شعر «بهرام ورجاوند پهلوی

محسوب میکنند). ۲۰. بلاغت؛ در نوشته‌های عربی به کتاب کاروند اشاره شده است. از کتابهای علمی به زبان پهلوی هم اکنون نوشته‌ای در دست نیست. اما ایرانیان بویژه از زمان شاپور اول ساسانی با علوم یونانی، هندی و بابلی آشنا بوده‌اند و در علوم گوناگون دست به ترجمه میزدند. اطلاعاتی از زیچ شهریاران ورزیدک، تنگلوش یا تنگلوشا و کتاب اندرزگر. ۲۱. فرهنگ؛ دو فرهنگ به « برخی کتابهایی که درباره علم نجوم بوده در دست است مانند زبان پهلوی در دست است به نامهای فرهنگ اویمایوک (واژه‌نامه کوچک اوستایی با معادلهای پهلوی) (و فرهنگ پهلوی) فرهنگ املائی که برای دبیران و کاتبان دشوار بوده است، مانند هزوارش‌ها

خط پهلوی کتابی دارای ۱۴ حرف است که از راست به چپ نوشته می‌شود:

د	آ-ا	a-ā	د	خ	x h
ب	د	ر-ل	د	ه	h h
و/ی	ی	y y	و/ر	ی	g g
و	و/و	s s	و/ی	ج	z y
ز	و	f-p	و/د	د	d d
چ/ز	ش	š š	ر	ر	r r
ت-د	ت	t-d	ن	ن	n n

تجا در هزوارشها E

تجان بنده امر کلمه

نکته: حروفی که با رنگ قرمز نوشته شده است برای حرف نویسی بکار میرود و در هزوارشها با حرف بزرگ نوشته میشود و حروف آبی رنگ در آوانویسی استفاده می‌شود.

۳۱۳

یکی از مشکلات یادگیری خط پهلوی استفاده از یک نشانه برای چند آوا مختلف است مثل: د-و-ی-گ که از یک نشانه استفاده می شود و در هنگام نوشتن مشکل خواندن آن سخت تر نیز میشود که باید متباهی زیادی برای سهولت در خواندن استفاده شود و تمرین زیادی نمایند. در جدول زیر طرز نوشتن حروف پهلوی به صورت متصل آورده شده است.

جدول نگارش حروف پهلوی به صورت متصل

برای آموزش خط پهلوی یانگیری کامل و تمرین جدول زیر ضروریست

پ	ق	س	و	ا	ب	ت	د	ه	ز	ک	ر	د
پ	ق	س	سو	س	س	س	س	س	س	س	س	س
پ	ق	س	سو	۲	س	س	س	س	س	س	س	س
پ	ق	س	سو	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک	ک
پ	ق	س	سو	ل	ل	ل	ل	ل	ل	ل	ل	ل
پ	ق	س	سو	م	م	م	م	م	م	م	م	م
پ	ق	س	سو	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن	ن
پ	ق	س	سو	۳	س	س	س	س	س	س	س	س

هژوارش ها:

یکی از ویژگی های نگارشی زبان پهلوی و بیشتر زبانهای ایرانی میانه وجود هژوارش در آنهاست. هژوارشها کلمات آرامی الاصلی هستند که به خط پهلوی نوشته می شوند ولی معادل پهلوی آنها به تلفظ در می آمد. مثلا حرف اتصاله - از - بصورت پهلوی 𐭥 نوشته می شود و MN حرف نویسی میشود که نشان دهنده تلفظ men آرامی می باشد و در هنگام خواندن از تلفظ می گردد.

علل وجود هزوارش در زبان پهلوی:

در زمان هخامنشیان مکاتبات دولتی به زبان و خط آرامی انجام می گرفت . بدین گونه که کاتبان آرامی زبان مراکز حکومتی مضمون نامه ها را که به زبان هر ناحیه به آنها شفا ها گفته می شد ، به آرامی ترجمه می کردند و می نوشتند و در مقصد نیز نامه ها را دبیران آرامی زبان همان ناحیه به زبان همان ناحیه بر می گرداندند پس از آن بتدریج از حدود قرن سوم قبل از میلاد که زبانهای ایرانی در نوشتن به کار گرفته شدند و این زبانها به خط آرامی و سپس به خطوط تحول یافته از آرامی همانند پهلوی نوشته شدند. حفظ سنت آرامی نویسی موجب شد که برخی از کلمات این زبان همچنان در نگارش بر جای بماند . اما همانگونه که روش دبیران آرامی زبان دوره هخامنشی در هنگام ترجمه نامه ها بود هرگز این کلمات به صورت اصلی خود تلفظ نمی شدند بلکه معادل ایرانی آنها در هر زبان به تلفظ در می آمد . بعدها که دبیران و کاتبان ایرانی تلفظ اصلی این هزوارش ها را نمی دانستند فقط شکل این کلمات را به خاطر می سپردند. و به صورت پهلوی تلفظ می کردند.

اکنون به برخی از هزوارش های پهلوی نگاه کنید

معنی	آوانویسی	حرف نویسی	هزوارش
در-نگار	andar	BYN	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
به	ō	OL	𐭠𐭣
از	abar	QBM	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
از	az	MV	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
که	kē	BNW	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
اگر-چون-وقتی-که	ka	AMT	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
که-کجا	kū	AYK	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
و	nd	W	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
به	pad	FWN	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
کس	kaz	AYŠ	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
هر	har	KRA	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
این	ēn	ZNE	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
دست	dast	YDS	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
آن	ān	ZK	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
نه	nē	LA	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
من	man	L	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
تو	tō	lk	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
او	awē	OLE	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
ما	amē	LNE	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
خما	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥	LKWM	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥
آنها	awē-ān	OLE-ān	𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥

اعداد در زبان پهلوی

برای نگارش اعداد، نشانه‌های زیر به کار می‌رود :

𐭪𐭫	1	𐭪
𐭪𐭬	2	𐭪𐭬
𐭪𐭭	3	𐭪𐭬 / 𐭪𐭭
čehār	4	𐭪𐭬𐭫
panj	5	𐭪𐭬𐭬
šas	6	𐭪𐭬𐭭
haft	7	𐭪𐭬𐭮
hašt	8	𐭪𐭬𐭯
nī(h)	9	𐭪𐭬𐭰
dah	10	𐭪𐭬𐭱
yāzdah	11 (- - -)	𐭪𐭬𐭱𐭪
wīst	20	𐭪𐭬𐭱𐭬
wīst ud 𐭪𐭫	21	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫
stāh	30 (-)	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬
stāh ud 𐭪𐭫	31	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭫
čehel	40	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬
čehel ud 𐭪𐭫	41	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭫
panjāh	50	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬
šast	60	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬
haftāšud	70	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
haštāšud	80	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
nawad	90	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
ē sad / sad	100 و 100 × 1	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
dō sad	200 (2 × 100)	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
ō hazār/hazār	1000 و 1000 × 1	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬
dō hazār	2000	𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬

به عبارت زیر توجه کنید.

𐭪𐭬𐭱𐭬𐭫𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬𐭬

PWN ŠM Y yzd' n

pad nām ī yazdān

بنام یزدان

همانطور که مشاهده می کنید سطر اول حرف نویسی متن است که باتوجه به اینکه ۳ کلمه نخست هزوارش می باشد با حروف بزرگ نوشته شده است و در آوانویسی بصورت پهلوی ترجمه شده است. علامت خط تیره زیر کلمه Z بدین سبب است که در پهلوی گاهی اوقات بجای استفاده از حرف ز از حرف ی استفاده میشود این موضوع در برخی حروف دیگر مثل ی بجای ب نیز دیده می شود.

نکته: نوع حرف نویسی و آوا نویسی در این کتاب بر گرفته از روش مکنزی می باشد.

املائی تاریخی:

اگر به حرف نویسی و آوا نویسی کلمات پهلوی توجه کنید متوجه می شوید در برخی مواقع حرف نوشته شده در پهلوی به صورت دیگر آوا نویسی می شود مثل (wināh) به معنی گناه که املائی آن در پهلوی بصورت wnas می باشد. این امر بعلت وجود املائی تاریخی است یعنی این کلمه در گذشته وناس بوده که تلفظ آن به ویناه تبدیل شده است ولی نوع نوشتن مانند گذشته است در فارسی نیز این چنین مواردی وجود دارد مانند کلمه خواهر که xwāhar نوشته می شود ولی xāhar خوانده می شود.

حرف نویسی و آوا نویسی چند واژه پہلوی

دوم dudigar dtykl	دوم	پس pas	AHL	دوم
سوم sidigar stykl	سوم	پارما ahlaw	'hlwb'	سوم
کدام kadām kt'm	کدام	اهریمن ahreman	'hlmn'	کدام
ماهیست mahist mhyst	ماهیست	اورد مزد ohrmazd	'whrmzd'	ماهیست
مانندیشه menišn mynšn'	مانندیشه	بردن burdan	bwlt'n'	بردن
پرسید pursid pwrst	پرسید	گفتن guftan	YMLLWN-tn	گفتن
پاسخ passox pshw'	پاسخ	راسیدن prasidan	YHMTWN-tn	راسیدن
چگونه Čiyon Čygwn	چگونه	کند kuned	OBYDWN-yt	کند
نیک weh IPYL	نیک	گناه wināh	wn's	گناه
بودن budan YHWN'-tn	بودن	زین zy ān	zyd'n'	زین
خدا xwadāy hwt'y	خدا	دین den	dyn'	دین

۳۱۹

حرف نویسی:

PWN ŠM Y yazdan ytk nywk

[andic' Y hwalw' Y kwatan']

1. aytan' YMLLWN d AYK awršk lwban kwab' Y kwatan' BYN
2. HNA AMT pwiğas YHWN'd pyš MN ZK AMT yan MN to'
3. ywttak bwt PWN andic OL gykanykan gwpt AYK cygwa AMT
4. ZNE yan MN ta' Y L ywttak byd ZNE taht Y L QDM
5. YAHSNNyt W PWN aspanel YBLWNyt W PWN aspanel ERAHNHIWN'yd
6. W PWN d Y gykanykan wasg OBYDWN-x AYK mlkwasan MN was
7. krtan' ERA paklycyd W PWN krpk wickyi twššk YHWN'yt
8. W CBW Y gytyk PWN kwad YAHSNNyt' AMT ZNE ZK ta' AYI MNW
9. Yt-MHL BRA ZNE to' bwt ZNE mlkwasan PWN 3 gam szdykš
10. bwt PWN KRA gas W zmas abky yh W CBW Y gytyk BRA
11. Lapzw Y LZNE YWM baht Y lyma yh lad KRA MNW YDE QMD
12. HNHIWN'yt ADYN-š PWN ššwan ERA apayt HLLWN'ata' aywp
13. PWN yčšx Y yazdan OL kmpwrcygh Y wykan LA šBKWN'd yt-MHL
14. škwš Y lwtyk lad YDE OL AYš LA YHBWNd Y LZNE
15. YWM baht Y lyma yh lad AYš YDE QDM LA HNHIWN'YT.

آوانویسی:

Pad nām T yazdān jadag T nek

[handarz T husraw T kawādān]

1-ēdōn gōwēnd kū anōēag ruwān husraw T kawādān andar
 2-ēd ka pumgāh būd pōš az ān ka gyān az tan
 3-judāg būd pad handarz ō gēhānīgān guft kū čyōn ka
 4-ēn gyān az tan T man judāg bid ēn taxt T man abar
 5-dārēd ud pad aspānūr barēd ud pad aspānūr be nihēd
 6-ud pad ser T gēhānīgān wāng kunēd kū mardōmān az wīnāh
 7-kardan be pahrēzēd ud pad kirbag warziānīh twāg bewēd
 8-ud xīr gōtīg pad xwār dārēd kū ēn ān tan set kō
 9-yad fradīg be ēn tan būd ēn mardōm pad eš gām nazdīktar
 10-būd pad har gāh ud zamān ahlāyīh ud xīr T gōtīg be
 11-abzūd T im rōz bahr T rēmanīh rāy har kō dast abar
 12-nihēd ōg-iē pad barēnūm be abāyēd ēustan ayāb
 13-pad yazīn T yazdān ō ham pureagīh T wehān nō hīlēnd ud yad fradīg
 14-ēkōh T xwadāyīh rāy dast ō kas nō dād T im
 15-rōz bahr T rēmanīh rāy kas dast abar nō nihēd

ترجمه فارسی:

به نام یزدان نیک بخت

اندرز خسرو قبادان

چنین گویند که انوشه روان خسرو قبادان (خسرو پسر قباد) هنگامی که در حال مرگ بود پیش از آنکه جان از تن جدا شود به اندرز به گیهانیان (مردمان گیتی) گفت که زمانی که این جان از تن من جدا شود این تخت مرا بردارید و به آرامگاه ببرید و به آرامگاه بگذارید و در حضور گیهانیان (مردمان گیتی) بانگ زنید که ای مردم از گناه کردن بپرهیزید و به کار ثواب کوشا باشید و امور دنیوی را خوار دارید که این آن تن است که تا دیروز به مردم از سه گام نزدیکتر بود و همه گاه و همه زمان پارسا و به امور دنیوی بیافزود و اکنون بخاطر نجاست هر کس دست (بر آن) بزند آنگاه او را به برش نوم باید شستن (باید در مراسم تطهیر مخصوص زرتشتیان پاکیزه شود) و به نیایش یزدان و معاشرت با نیکان نگذارند و تا دیروز به سبب شکوه فرمانروایی دست به کسی نداد که امروز به سبب نجاست کسی دست بر او نمی گذارد.

کلید الفبای باستانی

خط الاسرار

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد

قلم الاسرار بترتیب حروف

ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک
 ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

خط شاناق

یک مدل می باشد که به ترتیب حروف الفبا زیر هم دیگر نوشته شده است .

قلم شاناق و در سطح اصحاب التجار

ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک
 ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

خط عبرانی

هنگ مدل می باشد که به ترتیب حروف الفبا زیر هم دیگر نوشته شده است .

بر این ترتیب هم عبرانی قدیم بدین طریق است

ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک
 ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

خط الصابی

یک مدل است و به ترتیب حروف ابجد محاسبه می گردد

فکر الصابی به ترتیب ابجد لفظه
 به ترتیب حروف ابجد محاسبه می شود
 و به ترتیب حروف ابجد محاسبه می شود

خط ارما بوی

یک مدل که به ترتیب حروف الفبا محاسبه می شود

فکر ارما بوی
 به ترتیب حروف ابجد محاسبه می شود
 و به ترتیب حروف ابجد محاسبه می شود

خط باحیمی

یک مدل که به ترتیب حروف الفبا محاسبه می شود

فکر معروف باحیمی اب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص
 به ترتیب حروف ابجد محاسبه می شود
 ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه و لای
 ۱ م ۲ و ۳ ع ۴ ک ۵ ی ۶ م ۷ ق ۸ ت ۹ د ۱۰ و ۱۱ ه ۱۲ ل ۱۳ ی ۱۴ و ۱۵ ه ۱۶ ل ۱۷ ی ۱۸ و ۱۹ ه ۲۰ ل ۲۱ ی ۲۲ و ۲۳ ه ۲۴ ل ۲۵ ی ۲۶ و ۲۷ ه ۲۸ ل ۲۹ ی ۳۰ و ۳۱ ه ۳۲ ل ۳۳ ی ۳۴ و ۳۵ ه ۳۶ ل ۳۷ ی ۳۸ و ۳۹ ه ۴۰ ل ۴۱ ی ۴۲ و ۴۳ ه ۴۴ ل ۴۵ ی ۴۶ و ۴۷ ه ۴۸ ل ۴۹ ی ۵۰ و

خط طرز جی

یک مدل است که به ترتیب حروف الفبا محاسبه می شود

فکر اب ت ث ج ح
 طرز جی س ج غ د
 خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه و لای
 وب ث ش ف ت ی ح ز ا ل که ه مرض ق ط

خط فرنگی

که بترتیب ابجد محاسبه می گردد.

ط	خ	و	د	ج	اب	قله فرنگی
ط	ه	لا	تا	ح	لو	بترتیب ابجد
ص	ف	س	من	ل	ا	ب
	ر	م	س	ما	ا	ا
	ظ	ض	خ	ث	ش	ق
	غ	ز	ذ	لا	ر	ک
	ص	ر	لا	لا	ر	ک

خط حسیری

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد

قله حسی بترتیب حروف

۱۲۳۴۵۶۷۸۹۱۰۱۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰۲۱۲۲۲۳۲۴۲۵۲۶۲۷۲۸۲۹۳۰۳۱۳۲۳۳۳۴۳۵۳۶۳۷۳۸۳۹۴۰۴۱۴۲۴۳۴۴۴۵۴۶۴۷۴۸۴۹۵۰

۱۲۳۴۵۶۷۸۹۱۰۱۱۲۱۳۱۴۱۵۱۶۱۷۱۸۱۹۲۰۲۱۲۲۲۳۲۴۲۵۲۶۲۷۲۸۲۹۳۰۳۱۳۲۳۳۳۴۳۵۳۶۳۷۳۸۳۹۴۰۴۱۴۲۴۳۴۴۴۵۴۶۴۷۴۸۴۹۵۰

خط الاحجار

یوم مدل می باشد که به ترتیب حروف الفبا زیر هم دیگر نوشته شده است.

قله الاحجار ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش

ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه لای

نهی دیگر از قلم اجار بترتیب حروف الفبا و در دو مورد لاله ن

که موافق قلمی از قلم رومی است

ح د ز ر س ش ص ض ط ظ ع غ

ف ق ک ل م ن و ه لای

خط رملی مقطع

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد

قلم رملی مقطع بترتیب حروف

اب	ث	ج	ح	خ	ذ	ر	ز	س	ش	ص	ض	ط	ع	غ	ف	ق	ک	ل	م	ن	و	ه	و	ل	ای
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱

خط رومی

یک مدل است و بترتیب حروف ابجد محاسبه می گردد

قلم رومی بترتیب ابجد

ا	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

خط سابع از عبرانی

سابع از عبرانی نیز یافت شده

اب	ث	ج	ح	خ	ذ	ر	ز	س	ش	ص	ض	ط	ع	غ	ف	ق	ک	ل	م	ن	و	ه	و	ل	ای	ع	ط	۶	۹	ع	ا	ال
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	----

خط سریانی

دومدل می باشد که به ترتیب حروف الفبا زیر هم دیکر نوشته شده است .

د	ذ	خ	ح	ج	ث	ت	اب	س	ش	ص	ض	ط	ع	غ	ف	ق	ک	ل	م	ن	و	ه	و	ل	ای	ع	ط	۶	۹	ع	ا	ال
---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	----

خط سیمیای کبیر

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد.

فلس سببای کبیر بترتیب
 ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 خط سیمیای کبیر بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد.

خط سیمیای صغیر

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد.

فلس سببای صغیر بترتیب
 حروف الفبا محاسبه می گردد.

خط صینی

دو مدل که به حروف ابجد محاسبه می شود

فلس صینی بترتیب ابجد هر و زح الی
 ابجد ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ فیل که
 ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱
 جانز کباب خردانوشنه اب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س
 بدستور حروف خطی ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه و ل ای
 ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰

خط تحلیل

یک مدل است و بترتیب حروف الفبا محاسبه می گردد.

فلس تحلیل بترتیب حروف
 الفبا محاسبه می گردد.

بسم الله الرحمن الرحيم

ع	ق	ك	ح	ج	ب	ا
ح	ب	ا	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س

Handwritten notes in Persian/Arabic script surrounding the table.

بسم الله الرحمن الرحيم

ع	ق	ك	ح	ج	ب	ا
ح	ب	ا	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س
س	ز	س	د	ر	ز	س

Extensive handwritten notes in Persian/Arabic script, including a large section on the right side with multiple columns of text.

Handwritten manuscript page 339, featuring musical notation on staves and Persian text. The page is divided into two columns. The right column contains musical notation with Persian lyrics, including the words "ایستاد" and "موسیقی". The left column contains more musical notation and text, including the name "میرزا محمد علی" at the top. The notation consists of letters and symbols arranged on horizontal lines, typical of traditional Persian musical notation.

Handwritten manuscript page 340, featuring musical notation on staves and Persian text. The page is divided into two columns. The right column contains musical notation with Persian lyrics, including the words "ایستاد" and "موسیقی". The left column contains more musical notation and text, including the name "میرزا محمد علی" at the top. The notation consists of letters and symbols arranged on horizontal lines, typical of traditional Persian musical notation.

صلیب ها:

صلیب (آلفا+ امگا) این صلیب متشکل و مرکب از آلفا به امگا خاطر نشان کننده آن است که حضرت عیسی به خاطر ما بر روی صلیب به چهار میخ کشیده شده و هنوز در آن حالت باقی است.

صلیب (لنگر) این صلیب سمبل انتظامات مسیحیت از حضرت عیسی می باشد. در عین حال، این صلیب لنگری علامت سانتا کلمنت می باشد که از طرف امپراطور تروجان به لنگری بسته شده و در دریا انداخته شد.

صلیب (غسل تعمید و چیزهای مرتبط با آن): ترکیبی است که از روی هم قرار گرفتن سه حرف اول معادل یونانی کلمه مسیحی (chi) به دست آمده است، صلیبی هشت شاخه به وجود می آید. از آنجا که صلیب هشت شاخه به معنی تجدد و تازگی بوده، اکنون این صلیب به عنوان صلیب غسل تعمید نیز یاد می شود.

صلیب (یونجه): این نوع صلیب که با توجه به شکل انتهای شاخه ها یش که تداعی کننده یونجه بوده و یادآور تثلیث است، بسیار به کار می رود.

صلیب بیزانس: صلیب بیزانس معمولاً در کلیساهای ارتودوکسی یونان استفاده می شود.

صلیب (کالواری پله‌ای): این صلیب بر روی سه پله نشان دهنده صلیب لاتین در روی تپه کالواری می باشد. بیشتر از آن معادل باور، امید و عشق است. (توجه: کالواری اسم تپه‌ای رومی است که حضرت عیسی در اورشلیم و بر روی آن به صلیب کشیده شد)

صلیب (کلتیک، ایرلندی) این صلیب از قدیمی ترین انواع آن محسوب می شود، از طرف مسیحیان بریتانیا و ایرلند به کار می رفته است.

صلیب (فاتحان و پیروزها): این صلیب از حروف اول و آخر کلمه عیسی در زبان یونانی (IC)، حروف اول و آخر کلمه مسیح در زبان یونانی (XC) و کلمه یونانی NIKA به معنی فاتح درست شده است.

صلیب (صلیب کوچک): این صلیب از چهار صلیب کوچک درست شده، به معنای گسترش مسیحیت در چهار سوی دنیاست. چهار مورد اضافی به عنوان تزیین به صلیب اصلی اضافه و شکل قفس را به آن می دهد.

صلیب (شرق): این نوع صلیب در اصل در کلیسای ارتودوکس روسیه به کار می رفته است. خط فوقانی، نشان دهنده حرف مختلف «INRI» است که Pilati به روی سر حضرت عیسی نهاده بود. خط مورب سر در افسانه‌ها دارد. بنابر روایتی، طول پاهای حضرت عیسی به یک اندازه نبوده است. به روایت دیگری، صلیب در اثر یک زلزله کج شده بود. بنا بر حکایت دیگری که محتمل تر است، این صلیب چهار میخ سانتا آندرو می باشد. گفته می شود سانتا آندرو مسیحیت را به روسیه برده است.

صلیب (در حال جنگ) این صلیب تداعی کننده برج های کنگره دار یک قلعه می باشد. به همین خاطر احتمالاً به عنوان سمبل حمله به کلیسا نیز به کار می رفته است.

صلیب (فلوردلیس = گل نیلوفر): صلیب فلوریس (همانگونه که در پایین آمده) رستاخیز و تثلیث را خاطر نشان می کند.

۳۳۲

صلیب (قلدری) صلیبی که نوک شاخه هایش به شکل زنبق منتهی

شده، تثلیث را به خاطرمان می آورد.

صلیب (یونان) شکل صلیبی است قدیمی که شاخه هایش به یک

اندازه است.

صلیب (هرگونت = پروتستان فرانسوی): این علامت، به طور کلی در

بین ملتی متشکل از کاتولیک های رومی معادل مفهومی است که در سال ۱۵۹۸ میلادی برای تامین حقوق مدنی و تامین اجتماعی به پروتستان های فرانسه اتحاف شده بود. اساسا صلیب مالیتتر، با هشت پیچ گرد (معادل خوشبختی اخروی)، سه تابع برگی هر چهار عدد نیلوفر به منزله ۱۲ نفر حواریون و کبوتر روی آن سمبل روح القدس می باشد.

صلیب (متعلق به ایونایا): شکل صلیبی است که از طرف سانتا کلومبا در قرن

شش میلادی به جزیره ایونایا برده شده بود.

صلیب (اورشلیم، صلیبیون، پنج تایی) شکل صلیبی که از ترکیب درهم و

برهم چهار صلیب بوجود آمده، نشان دهنده قانون های عهد عتیق می باشد. چهار عدد صلیب کوچک موجود در آن نشانه اجرای قوانین مسیح در یونان می باشد. بعضی ها از آن به عنوان کار میسیونری کلیسا تفسیر می کنند (گسترش و ترویج مسیحیت در چهار سوی دنیا). بعضی ها هم بر تعداد صلیب ها به منزله ۵ زخم بدن مسیح توافق دارند. (دستها، پاها و بغل).

صلیب (لاتین): این شکل صلیب که زیاد مورد استفاده قرار گرفته، به مفهوم قربانی

بزرگ حضرت عیسی برای بخشش می باشد. این صلیب فاقد روح رستاخیز و حیات ابدی است.

 صلیب (لاتین با اعلان): این حروف لاتین INRI به خاطر نوشته پیلاتی در خصوص به صلیب کشیدن حضرت عیسی بر روی آن قرار گرفته است.

 صلیب (مالتینر): این صلیب هشت پر، سمبل تولد دوباره است. زمانی گفته می شد که علامت هشت خوشبختی اخروی است. این صلیب علامت متعلق به سانتا جان است که از طرف ترکها از جزیره رودوس به جزیره مالت برده شد.

 صلیب (تولد): این صلیب به شکل ستاره درآمده، سمبل تولد و نبوت حضرت عیسی می باشد.

 صلیب (پاپ): علامت رسمی مسند پاپ می باشد. کس دیگری غیر از او نمی تواند از آن استفاده کند. بعضا گفته می شود که سه خط موجود بر آن به مفهوم سه صلیب در کالواری می باشد. آنچه محتمل تر است، این سمبل نشانه سه دنیای تحت سلطه پاپ می باشد: کلیسا، دنیا و بهشت.

 صلیب (درد): انتهای جمع شده شاخه های این صلیب نشان از دردی دارد که حضرت عیسی بر روی چهار میخ متحمل شده است.

 صلیب (پاته) این صلیب مرتب با صلیب مالتی اشتباهی گرفته می شود.

 صلیب (پاتریک) این صلیب که در کارهای هنری توسط پاتریک حمل می شد، یک صلیب دینی است. خط فوقانی نشان دهنده نوشته دستور پیلاتی برای به چهار میخ کشیدن عیسی می باشد. این صلیب از طرفی اسقف های اعظم و کاردینال ها به عنوان سمبل سلسله مراتب پذیرفته می شده است.

۳۳۴

صلیب (پومه) گردی ها نشانگر سیب و میوه های زندگی مسیحی هستند. اخیرا دایره ها تمثیل کننده اتوریته و قدرت کشیش ها در زمانهای قدیم شمرده می شدند. بعضا به عنوان صلیب کشیش ها مورد استفاده قرار می گرفته است.

صلیب (سنانتا آندرو) به روایتی ، سانتا آندرو به ناحق مثل سرورش عیسی به صلیب کشیده شد درخواست کرد که صلیبش را متفاوت بسازند. سمبل تواضع و تحمل درد است.

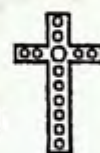
صلیب (تائو): صلیب تائو از حرف یونانی «T» ساخته شده، ساده ترین نوع صلیب است. از آنجا که بنی اسرائیل در مصر در شبهای عید «فصح» بر روی چهارچوب درب هایشان این علامت را با خون بره ترسیم می کردند، بیشتر به عنوان صلیب نبوت و یا صلیب عهد عتیق استفاده می شود. یک صلیب تائو به عنوان عصایی که حضرت موسی در صحرا با آن شیطان را از مسیر راهش دور می کرد، ترسیم می شود.

صلیب (تثلیث): هر یک از گلهای نیلوفر ، نشان از تثلیث این صلیب دارند.

صلیب (پیروزی، غلبه ، کره زمین) این صلیب سمبل آخرین حکومت جهانی مسیحیان می باشد. از آن معمولا در هنر مسیحیت استفاده شده و سمبل حکومت حضرت عیسی با شان و شهرت می باشد.

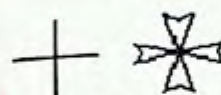

این صلیب همان «کروکس گماتا» است که با ۱۳ مرد سنگ قیمتی مزین شده است. سمبل مسیحی و گوبای حضرت عیسی و ۱۲ نفر حواریون او می باشد.

این صلیب «کروکس ایمیسا» ی لاتین است. سمبل مرگ و حیات ابدی در دین مسیحیت و نشانه وفات حضرت عیسی می باشد.

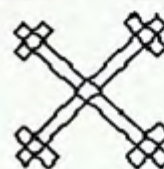
این صلیب سانتا آندرو، قبل از اتحاد با انگلیس، به عنوان سمبل پرچم اسکاتلند به کار می رفته است. این **X** صلیب نیز علامتی است که به سانتا آندرو تعلق داشته و نماد او بوده است.

این صلیب که ساده ترین شکل یک ستاره می باشد، چهار نقطه حقیقت و یا چهار مرحله زندگی را نشان می دهد: کودکی، جوانی، میانسالی و پیری. صلیب چهار تکه مالتی هم که از مرکز به سمت خارج گسترده شده، شکل دیگری از علامت می باشد.

صلیب (استاندینگ): این علامت قبل از مسیحیان، در بعضی از قبایل سمبل عبارت بوده است، بعدها وارد ساختار مسیحیت شد. صلیب سانتا آندرو: از آنجا که سانتا آندرو مسیحیت را در اوکراین ترویج می کرد، صلیب با علامت **x** به عنوان یک صلیب معروف مطرح شده است.

صلیب روسی است، به عنوان صلیب یونانی - روسی و یا کلیسای ارتودوکس روس معروف است. اولین بار از طرف هنرمندان بیزانسی مورد استفاده قرار گرفت. بنا بر بعضی از منابع اصلی، خط مورب در سمت راست صلیب نشان دهنده مرد دزدی است که به پای حضرت عیسی خود را چسبانده و تا بهشت رفته است. بنا بر یک تفسیر دیگر، خط مورب بعدها توسط کلیسای ارتودوکس یونان به آن چسبانده شده است. سمبل سانتا آندرو معروفترین عزیز روس است که بر روی میز شکنجه و به صلیب کشیده شد.

یکی از انواع صلیب های کوپتیک می باشد. اعضای کلیسای کوپتیک، اکثراً

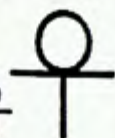
در اتیوپی و مصر زندگی می کردند. ادعا می کنند که اعتقادات آنها از مذاهب ارتودوکس و کاتولیک نیز درست تر است. اولین کلیسای کوپتیک به عنوان حرکتی در مقابل کلیسای ارتودوکس در قرن شش میلادی تشکیل شد.

صلیبی است کوپتیک با چهار میخ که دین مسیحیت را سمبولیزه می کند. کلیسای کوپتیک از کلیسای کاتولیک روم و کلیسای ارتودوکس یونان قدیمی تر است. اعضای آن قبل از همه در مصر و یونان بودند.

در بین سمبل های مسیحی، این علامت نشانه صلیب مصری و یا صلیب کوپتیک می باشد.

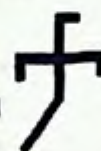
این علامت از سیستم سمبولیزم مسیحی اقتباس شده و نام «کروکس آشاتا» و یا صلیب کوپتیک به آن داده شده است. «کروکس آشاتا» در عین حال به صورت نیز ترسیم می شود.

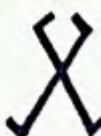
این علامت، صلیب ابدیست و تماما بر روی منطبق ابدیت ترسیم شده است برای مثال در این حالت، سمبل با علامت O به یک معنا می باشد.

این علامت صلیب «گلگاتا» می باشد. بسیار شبیه صلیب هایی است که توسط شوالیه ها استفاده می شده است.

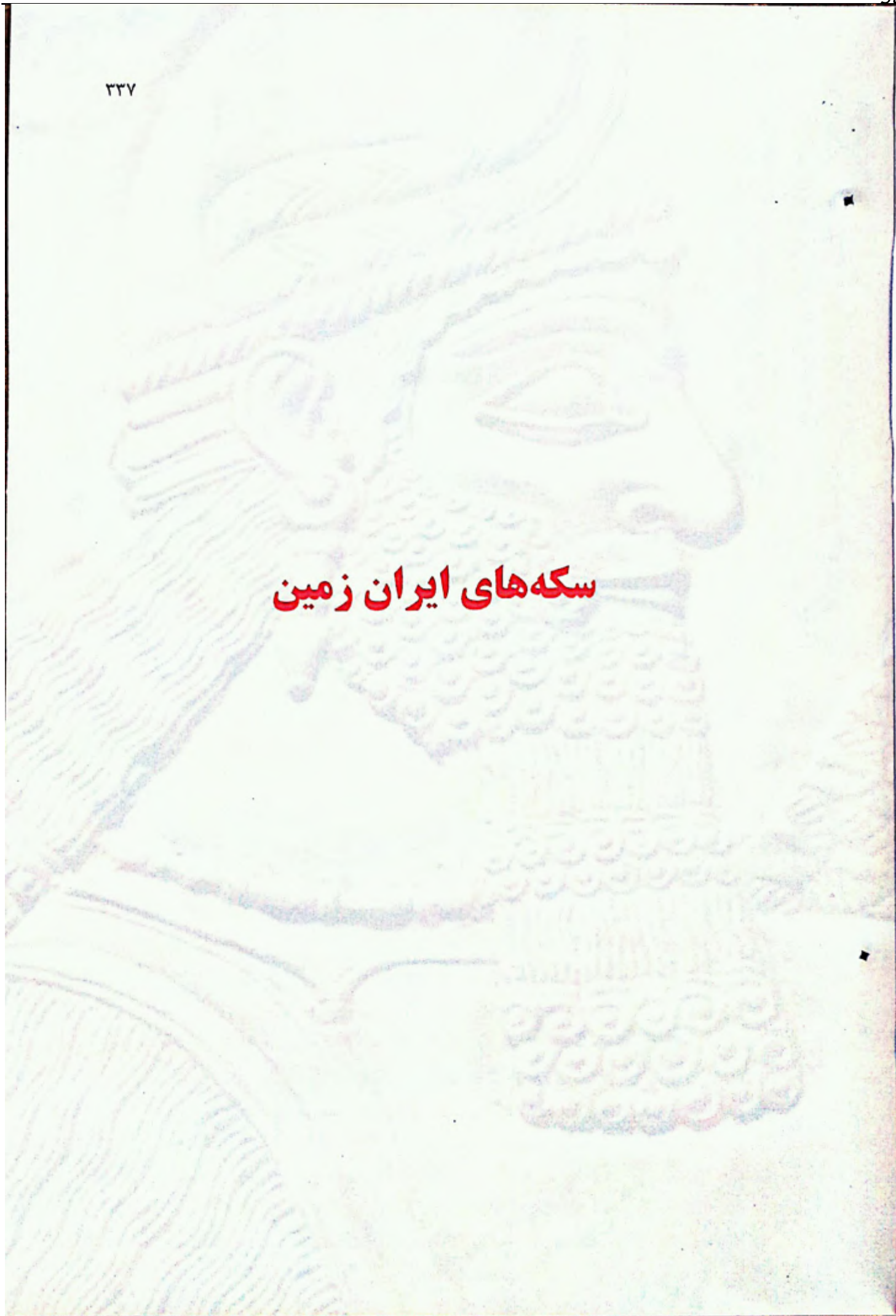
این علامت در سمبولیزم مسیحیت، به عنوان نشانه حضرت عیسی شناخته می شود.

این علامت در سمبولیزم مسیحی مورد استفاده بوده و به منزله صلیب حضرت عیسی (ع) است. با سمبلی که از طرف یونانی ها به معنی حضرت عیسی تعبیر می شود با سمبل X مرتبط است.

۳۳۷

سکه‌های ایران زمین

لیدیه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱	۳۳	نقره	لیدی - کرزوس	۵۵۰ ق.م	۱/۷	۱/۶	۵
۲	۳ عدد				۱/۸	۱/۷	۵
۳					۱/۷	۱/۶	۵

روی سکه: تصویر نیم تنه شیر و گاو روبروی هم
پشت سکه: فرورفتگی هایی به صورت دو مربع در کنار هم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۴	۲۱۱۹	الکتروم	لیدی - کرزوس	۵۵۰ ق.م	۴/۶۰	۱/۲	۴/۵

روی سکه: نیم تنه شیری غران به سمت راست
پشت سکه: فرورفتگی هایی به صورت دو مربع در کنار هم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵	۲۱۲۱	طلا	لیدی - کرزوس	۵۵۰ ق.م	۸	۱/۶	۴/۵

روی سکه: تصویر نیم تنه شیر و گاو روبروی هم
پشت سکه: فرورفتگی هایی به صورت دو مربع کنار هم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶	۲۱۲۴	طلا	لیدی - کرزوس	۵۵۰ ق.م	۲/۷۰	۱/۱	۳

روی سکه: تصویر نیم تنه شیر و گاو روبروی هم
پشت سکه: فرورفتگی هایی به صورت دو مربع کنار هم

امپراطوری هخامنشی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (میلیمتر)	ضخامت (میلیمتر)
۷	۲۶۳	نقره	هخامنشی - تاریوش اول	۴۸۵-۵۲۱ ق.م	۱۰.۲۰	۱۱.۵۰	۲.۱

روی سکه: تصویر تمام قدر ریوش اول با نیزه‌ای به دست راست و کمانی در دست چپ که زانو زده پشت سکه: چهارگوش، فرورفتگی نامموز دارد

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (میلیمتر)	ضخامت (میلیمتر)
۸	۲۱۳۵	طلا	هخامنشی - تاریوش اول	۴۸۵-۵۲۱ ق.م	۸.۲۰	۱۱.۵	۴

روی سکه: تصویر تاریوش اول به صورت کماندار پارس با تاجی پنج دندانه بر سر که زانو زده پشت سکه: چهارگوش، فرورفتگی نامموز دارد

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (میلیمتر)	ضخامت (میلیمتر)
۹	۲۶۴	نقره	هخامنشی - خشایار اول	۴۶۵-۳۸۵ ق.م	۱۰.۲۰	۱۱.۳	۲.۵

روی سکه: تصویر خشایار به سمت راست به وضع کماندار پارس که به زمین زانو زده و کمانی در دست چپ دارد

پشت سکه: چهارگوش، فرورفتگی نامموز دارد

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (میلیمتر)	ضخامت (میلیمتر)
۱۰	۲۱۳۳	طلا	هخامنشی - اردشیر اول	۳۳۵-۳۶۵ ق.م	۸.۱۵	۱۱.۵۵	۳

روی سکه: تصویر اردشیر به صورت کماندار پارس به سمت راست که کمانی در دست و تیر در دست چپ دارد

پشت سکه: چهارگوش، فرورفتگی نامموز دارد

۳۴۰

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۱	۲۱۲۰	طلا	هخامنشی-اردشیر دوم	۳۰۵-۲۵۹ ق.م	۸/۳۰	۱/۸	۳

روی سکه: تصویر اردشیر به صورت کماندار پارسی که نیزه به دست راست و کمان به دست چپ دارد.
پشت سکه: نقش فرورفته نامنظم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۲	۱۵۵	طلا	هخامنشی-اردشیر سوم	۲۵۹-۲۳۷ ق.م	۱۶/۸۰	۳	۰/۵

روی سکه: تصویر شاه زائوزده به سمت راست که کمان به دست چپ و نیزه به دست راست دارد.
پشت سکه: فرورفتگی دارد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۳	۲۱۲۶	طلا	هخامنشی-اردشیر سوم	۲۳۷-۲۵۹ ق.م	۸/۲۰	۱/۳	۳/۵

روی سکه: تصویر اردشیر به صورت کماندار پارسی کمان در دست چپ و نیزه در دست راست با تاجی بر سر.
پشت سکه: نقش فرورفته نامنظم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۴	۲۱۲۳	طلا	هخامنشی-داریوش سوم	۳۳۰-۳۳۷ ق.م	۱۶/۸	۱/۷	۶

روی سکه: تصویر داریوش به صورت کماندار پارسی زانو زده با کمان در دست چپ و نیزه در دست راست.
پشت سکه: نقش فرورفته نامنظم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۵	۲۱۱۸	طلا	هخامنشی-داریوش سوم	۳۳۰-۳۳۷ ق.م	۱۶/۵	۱/۶۵	۷

روی سکه: تصویر داریوش به صورت کماندار پارسی با نیزه ای به دست راست و کمانی در دست چپ.
پشت سکه: نقش فرورفتگی نامنظم

۳۴۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶	۴۵	نقره	هخامنشی	۲۳۰-۴۰۵ ق.م	۵/۶	۱/۵۵	۳/۵
۱۷	۳ عدد	۵/۳			۱/۵	۳/۵	
۱۸		۵/۳			۱/۲۵	۳/۵	

روی سکه: شکل های هخامنشی که توسط ساراب های مناطق مختلف سوزش شده و از نو به جریان درآمده نشان داده است.

پشت سکه: فرورفتگی نامنظم همراه با سوزش های مختلف.

ساتراپ های هخامنشی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹	۳۷۲	نقره	شاهان صور	۳۲۲-۴۵۰ ق.م	۱۳/۴۰	۲۲/۲	۳/۸

روی سکه: تصویر ماهی که روی امواج دریا شنا می کند و در پایین، تصویر صدقه نقر است.
پشت سکه: تصویر سمت راست استاده چند / پند پرنده عضای سلطنت و دندانک درمن کوبی فرارادک

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰	۳۱۳	نقره	منطقه پادلاگونیا ساتراپ سینوپ	۲۵۰-۴۱۰ ق.م	۵/۶	۱/۹۴	۳/۳

روی سکه: تصویر الهه سیویس به سمت چپ با گوشواره ای بزرگ آویزده با موهایی در هم پیچیده
پشت سکه: پرنده ای در حال صید ماهی که هر دو به سمت چپ نگاه می کنند / زیر شکم ماهی کلمه
ΠΟΣΙ (پوسی) نوشته شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱	۴۶۱-۱	نقره	ساتراپ داسیلون - فرناپاز	۴۱۰ ق.م	۲۱	۲/۳۲ ۲/۳	۴/۵ ۴/۵

روی سکه: نیم رخ فرناپاز به سمت چپ با کلاه خود / روبه روشی با خط آرامی اسم فرناپاز نقر شده است.
پشت سکه: تصویر تمام رخ فردی با موهایی مجعد / احتمالاً آتنا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲	۳۶۲-۲	نقره	ساتراپ داسیلون فرناپاز	۳۱۰ ق.م	۲۱	۲۲/۳۲	۴/۵

روی سکه: نیم رخ فرناپاز به سمت چپ با کلاه خود / روبه رویش به خط آرامی اسم فرناپاز نقر شده است.
پشت سکه: تصویر تمام رخ فردی با موهایی مجعد / احتمالاً آتنا

۳۴۳

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲	۵۰۱	نقره	ساتراپ داسیایون - فرناپاز	۱۰ ق ۳۱۰ م	۱۰/۲۰	۲/۵۵	۴/۵

روی سکه: تصویر رخ راست فرناپاز با کلاه خود که روی پیشانی به خط آرامی نوشته (گشکین) نقره شده است. پشت سکه: تصویر رخ فرناپاز با کلاه خود (احتمالاً اشکانی)

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳	۳۲۳	نقره	ساتراپ آماتونت-سروئیکوس	۳۹۰ ق م	۲/۵۰	۱/۱۱	۲/۱

روی سکه: تصویر رخ سرسبز شسته در حال عبور گشکین
پشت سکه: تصویر رخ سرسبز و علامت اختصاری ضربخانه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۵	۳۸۰	نقره	ساتراپ کلیکید - دانام	۳۸۶ ق م	۱۰/۱۵	۲/۵۵	۳

روی سکه: تصویر رخ کلاه خود مخصوص اشکانی
پشت سکه: تصویر رخ کلاه خود که به سمت چپ روی شسته و روی پیشانی یک حوضه اشکانی قرار دارد. در حالی که به خط آرامی نوشته شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۶	۳۶۶	نقره	ساتراپ صیدا - استراتون اول	۳۶۲-۳۷۳ ق م	۷/۱۰	۱/۷۹	۴

روی سکه: نقش اردشیر به صورت کلاهدار برپا شده روی شسته است. در حالی که به خط آرامی نوشته شده است.
پشت سکه: نام حاکم صیدا یا جهمان یا جهمان و باروتان بر روی امواج دریا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۷	۳۶۰	نقره	ساتراپ مازه - مازاپوس	۳۶۰ ق م	۱۶/۸۰	۲/۲۵	۵/۳

روی سکه: تصویر رخ اردشیر به صورت کلاهدار برپا شده روی شسته است. در حالی که به خط آرامی نوشته شده است.
پشت سکه: تصویر رخ اردشیر به صورت کلاهدار برپا شده روی شسته است. در حالی که به خط آرامی نوشته شده است.

۳۴۴

امپراطوری یونان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸	۲۹۹	نقره	یونانی	۳۶۴ ق.م	۱۷/۳	۲/۳	۶/۵

روی سکه: نم برج راست انا با کوشواره و تاجی مزین به برگ درختان
پشت سکه: تصویر جغد و به خط یونانی نوشته این

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۹	۲۹۵	نقره	یونانی	۱۶۸-۵۰ ق.م	۱۶/۸	۳/۲۵	۴

روی سکه: تصویر نم برج راست انا با کلاه جود آئینی
پشت سکه: تصویر جغد ساده بر روی سوسنی (به سمت راست)، خوشه گندم در پامس دعدا / طرفین
تصویر علامت احصاری فرمانخانه و گلهایی باخوانا به خط یونانی حاشیه سکه باج کل

۳۴۵

سلسله بطالسه

(پادشاهان بطالمیوس سردار اسکندر در مصر)

شماره سکه	شماره انوال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰	۳۷۳	نقره	بطالسه سیتولمی دوم	۲۲۶-۲۸۵ ق.م	۱۳/۳۰	۲/۵۵	۲/۵

روی سکه: نیم رخ شاه به سمت راست
پشت سکه: تصویر خفاش ایستاده که در اطرافش به خط یونانی کلمه: شاه کبیر درج شده است.

شماره سکه	شماره انوال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۱	۳۵۷	نقره	بطالسه - ???	۷۶ ق.م	۱۳/۳۰	۲/۹۴	۳

روی سکه: تصویر نیم رخ راست مذکور با سرب
پشت سکه: تصویر خفاش ایستاده بر دامنه گنبدی که تصویر سه نحلی روی پوشش نقش شده. اطراف تصویر علامت اختصاری ضربخانه و همجنس کلماتی به خط یونانی

امپراطوری مقدونی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲	۲۹۳	نقره	مقدونی - اسکندر	۲۲۳-۲۲۶ ق.م	۱۷/۱	۲/۸۲	۵/۱
۳۳	۲ عدد				۱۷/۲	۲/۸۳	۵/۱

روی سکه: نیم رخ راست اسکندر با تاج مخصوص یونیده شده از جمجمه شیر
پشت سکه: زئوس خدای یونان با عقاب در دست راست بر آن به خط یونانی نام اسکندر / زیر پای آن به خط یونانی کلمه شاه / جلوی پای زئوس نماد اختصاری فیلیخانه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۴	۲۲۴	نقره	مقدونی - اسکندر	۲۲۳-۲۲۶ ق.م	۱۶/۳	۲/۵۵	۲/۱

روی سکه: نیم رخ راست اسکندر با تاج مخصوص
پشت سکه: تصویر زئوس نشسته با عقاب بر دست راست بر زئوس به خط یونانی نام اسکندر / جلوی پای زئوس نماد اختصاری فیلیخانه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۵	۲۱۳۰	طلا	مقدونی - اسکندر	۲۲۳-۲۲۶ ق.م	۸/۶۰	۱/۸	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاه با کلاه خود مقدونی
پشت سکه: الهه پیروزی با دو بال ماز که در دست چپش چنگک خرمن کوبی و در دست راستش تاجی از شاخه های ریبون / سمت راست زیر بال الهه داخل شاخه های ریبون به خط یونانی [N] و سمت چپ زیر بال الهه نیم رخ شاه که به دست الهه می نگیرد / در اطراف الهه کلماتی به خط یونانی به معنی اسکندر شاه دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۶	۱۵۶	طلا	سلوکی - اسکندر	۲۲۳-۲۲۶ ق.م	۱۲/۱۰	۲/۳	۴

روی سکه: نیم رخ چپ اسکندر با کلاه خود مقدونی / پشت کلاه خود: حروف A
پشت سکه: اسب بالدار در حال تاخت / روبروی اسب بالدار: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ به معنی اسکندر / زیر اسب: N / زیر پای اسب: شاه گندم و یک علامت اختصاری مشاهده می شود.

۳۴۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷	۳۱۲	نقره	سلوکی - لیزیماخوس	۲۸۱-۳۰۵ ق.م	۲/۲۰	۱/۶۳	۲/۳

روی سکه: نیم رخ راست لیزیماخوس با سریند

پشت سکه: تصویر آتنا نشسته رو به چپ در صورتی که به سیر و نیزه ای تکیه کرده و بر روی دست راستش آنچه بیکه در حالی که علامت شهرپاری را در دست دارد ایستاده است. اطراف آتنا کلماتی به خط یونانی به معنای شاه لیزیماخوس

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۸	۳۰۰	نقره	سلوکی - لیزیماخوس	۲۸۱-۳۰۵ ق.م	۱۲	۳/۱۶	۲/۱

روی سکه: نیم رخ راست لیزیماخوس با سریند

پشت سکه: تصویر آتنا نشسته رو به چپ در صورتی که به سیر و نیزه ای تکیه کرده و بر روی دست راستش آنچه بیکه در حالی که علامت شهرپاری را در دست دارد ایستاده است. اطراف آتنا کلماتی به خط یونانی به معنای شاه لیزیماخوس بر روی آتنا و سکه علامات اختصاری یونانی دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۹	۲۹۷	نقره	سلوکی - لیزیماخوس	۲۸۱-۳۰۵ ق.م	۱۷	۲/۲	۵

روی سکه: نیم رخ راست لیزیماخوس با سریند

پشت سکه: تصویر آتنا نشسته رو به چپ در صورتی که به سیر و نیزه ای تکیه کرده و بر روی دست راستش آنچه بیکه در حالی که علامت شهرپاری را در دست دارد ایستاده است. اطراف آتنا کلماتی به خط یونانی به معنای شاه لیزیماخوس از زیر پای تکیه سلامت اختصاری ضربخانه به شکل

۳۴۸

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۴۰	۱۶۳	طلا	سلوکی - لیزیماکوس	۲۸۱-۳۰۵ ق.م	۸	۱/۹	۳

روی سکه: نیم رخ راست لیزیماکوس با سپید
 پشت سکه: تصویر آتنا نشسته رو به چپ در صورتی که به سپر و نیزه ای تکیه کرده و بر روی دست راست
 آلهه نیکه در حالی که علامت شیرازی را در دست دارد ایستاده است.
 پشت آتنا: ΒΑΣΙΛΕΩΣ / روی آتنا: ΑΥΣΙΜΑΧΟΥ به معنای شاه لیزیماکوس / زیر پای آتنا:
 NOI زیر پای نیکه علامت اختصاری صراخانه

۳۴۹

سلسله سلوکیان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۴۱	۳۳۰	مس	سلوکی - سلوکوس	۲۸۱-۳۱۲ ق.م	۱۶/۵	۲/۹	۲/۱

روی سکه: تصویر سه تنه است. ساختاری که در حال شبیه زدن است و روبه راست نگاه می کند.
پشت سکه: تصویر لشکر/سخت راست: ΒΑΣΙΛΕΥΣ / سخت چپ: ΛΕΥΚΟΥΣ به معنای سلوکوس شاه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۴۲	۳۱	نقره	سلوکی - آنتیوخوس چهارم	۱۶۴-۱۷۵ ق.م	۱۷/۲۰	۳/۱	۴

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس با سریند
پشت سکه: پیکره نیمه عریان آپولون، نشسته بر روی سکو یا پیکانی در دست راست و کمانی در دست چپ
پشت سر آپولون به خط یونانی ANTIOXOY و جلوی آپولون به یونانی ΦΕΟΥ ΕΘΙΦ ΑΝΟΥΣ
NIKHΦΟΡΟΥ به معنای: آنتیوخوس، خدای مَشهور و برور

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۴۳	۳۳۹	نقره	سلوکی - آنتیوخوس چهارم	۱۶۴-۱۷۵ ق.م	۱۶/۲۰	۳/۰۹	۴

روی سکه: تصویر نیم رخ راست آنتیوخوس با سریند
پشت سکه: زنوس نشسته در حالی بر روی دست راستی الهه نیکه قرار دارد و بدست چپ بر عمای قدرت
نیکه زده است/ پشت تصویر زنوس به خط یونانی نوشته ANTIOXOY ΒΑΣΙΛΕΥΣ و جلوی تصویر
زنوس به خط یونانی ΦΕΟΥ ΕΘΙΦ ΑΝΟΥΣ به معنای شاه آنتیوخوس خدا مشهور

۳۵۰

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۴۴	۳۷۴	مس	سلوکی - آنتیوخوس چهارم	۱۶۴-۱۷۵ ق.م	۱۷/۲۰	۲/۸	۵/۲

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس با سپرد
پشت سکه: سه گل زیر سگمش علامت اختصاری ضربخانه و پشت قبل علامت لشکر نماد مردم رایل
و در اطرافش به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ به معنای شاه آنتیوخوس آمده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۴۵	۴۴	نقره	سلوکی - دیمتریوس اول	۱۵۰-۱۶۲ ق.م	۱۶/۲۰	۲/۵	۵

روی سکه: نیم رخ راست دیمتریوس با سپرد
پشت سکه: تصویر الهه اثنا که بر تخت نشسته و با دست چپ جامی از میوه را دربر گرفته و با این بخشش آیه
تیکه قرار دارد در اطراف آیه اثنا به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΥΛΤΗΡΟΣ به
معنای شاه دیمتریوس ؟ زیر پای الهه اثنا HNP تاریخ ۱۵۸ سلوکی برابر با سال ۱۵۶ قبل از میلادی دیده
می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۴۶	۳۰۵	نقره	سلوکی - دیمتریوس اول	۱۵۰-۱۶۲ ق.م	۳/۷۰	۱/۶	۲

روی سکه: تصویر نیم رخ راست دیمتریوس با سپرد
پشت سکه: یکباره نیمه خرابی آبولون نشسته بر سنگ با سگها یا یگانی در دست راست و گمانی در دست چپ
اطراف تصویر آبولو به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ به معنای شاه دیمتریوس

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۴۷	۳۶۰	نقره	سلوکی - دیمتریوس دوم	۱۲۸-۱۴۶ ق.م	۱۰/۵	۲/۵	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست دیمتریوس با سپرد
پشت سکه: تصویر سازه های فراوانی در میان دو خوشه گندم و زیتون در اطراف تصویر به خط یونانی
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ به معنای شاه دیمتریوس

۳۵۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸	۲۲۲	نقره	سلوکی - آنتیوخوس ششم	۱۲۲-۱۲۴ ق.م	۱۶/۷	۲/۱	۴/۵

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس ششم

پشت سکه: سکه سه خرابی اولین سکه بر سکه با یکبار در دست راست و کمان در دست چپ زیر پای ایونین و روی پس علامت اختصاری خرابخانه و در اطراف تصویر ایونین به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY به معنای شاه آنتیوخوس آمده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۹	۳۲۸	نقره	سلوکی - آنتیوخوس هفتم	۱۲۸-۱۳۷ ق.م	۱۶/۷	۳	۴

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس هفتم

پشت سکه: تصویر الهه اتنا اسناده رو به سوی چپ که بر دست راستش الهه نیکه قرار دارد و با دست چپ به سپر و نیزه جنگی تکیه کرده است و در زیر پای الهه نیکه علامات اختصاری خرابخانه نوشته شده و در اطراف تصویر به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY E EPITETOY به معنای شاه آنتیوخوس نیکوکار آمده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۰	۳۹۸	نقره	سلوکی - آنتیوخوس هفتم	۱۲۸-۱۳۷ ق.م	۱۶/۵	۲/۲	۵

روی سکه: تصویر نیم رخ راست آنتیوخوس هفتم

پشت سکه: تصویر الهه اتنا اسناده رو به سوی چپ که بر دست راستش الهه نیکه قرار دارد و با دست چپ به سپر و نیزه جنگی تکیه کرده است و در زیر پای الهه نیکه علامات اختصاری خرابخانه نوشته شده و در اطراف تصویر به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY E EPITETOY به معنای شاه آنتیوخوس نیکوکار آمده است.

۳۵۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۱	۳۶۲	نقره	سلوکی - کلتوباترا و آنتیوخوس هشتم	۱۲۵-۹۶ ق م	۱۹/۹۰	۱/۷۵	۶/۲

روی سکه: نیم رخ حب کلتوباترا و آنتیوخوس هشتم در کنار هم.
پشت سکه: زئوس نشسته در حالی که دست چپش گمانی را گرفته و با دست راست بر عصای قدرت تکیه زده است. پشت تصویر زئوس به خط یونانی نوشته ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY و جلوی تصویر زئوس به خط یونانی ΦΕΟΥ ΕΘΙΦ ΑΝΟΥΣ به معنای شاه آنتیوخوس خدا مشهور.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۲	۳۳۷	نقره	سلوکی - آنتیوخوس هشتم	۱۲۵-۹۶ ق م	۱۶/۵	۲/۹۵	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس با سر بلند.
پشت سکه: تصویر زئوس با خورشید در دست راست و بیزه ای در دست چپ و هلال ماه بر بالای سر. سمت چپ تصویر به خط یونانی ΕΘΙΦ ΑΝΟΥΣ و در پایین آن ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY سمت راست تصویر به خط یونانی ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY به معنای شاه آنتیوخوس مشهور آمده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۳	۳۴۰	نقره	سلوکی - آنتیوخوس نهم	۱۱۲-۹۶ ق م	۱۶/۳	۲/۸۵	۵

روی سکه: نیم رخ راست آنتیوخوس با سر بلند.
پشت سکه: الهه اثنا به صورت ایستاده که با دست چپ به یک نیر و سپر چگنی تکیه داده است و در دست راستش الهه نیکه در حالی که حلقه شهریاری را در دست دارد قرار دارد. زیر پای سکه علامت اختصاری ضربخانه است. سمت راست تصویر به خط یونانی نوشته ΒΑΣΙΛΕΥΣ ANTONOY و سمت چپ تصویر به خط یونانی نوشته ΜΑΘ ΑΤΟΡΟΣ به معنای شاه آنتیوخوس فرمانروا آمده است.

۳۵۳

شاهان کاپادوکیه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۵۲	۳۱۳	نقره	کاپادوکیه-اریوبرزن اول	۹۵-۹۶ م	۴/۲۰	۱/۸	۳/۲

روی سکه: تصویر نیم رخ راست اریوبرزن
 پشت سکه: آنچه اتنا به صورت استفاده که با دست چپ به یک نبرد و سپر جنگی تکیه داده است و در دست راستش آنچه سکه در حالی که حلقه شهبازی را در دست دارد قرار دارد. زیر پای سکه علامت اختصاری
 در اندازه کاپادوکیه نظر است. در اطراف تصویر به خط یونانی BAΣΙΛΕΙΣΤΩ ΠΙΣΤΟΝ به معنای شاه اریوبرزن آمده است.

۳۵۴

امپراطوری روم

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۵	۳۹	نقره	روم - سیهیموس سوروس	۲۱۱-۱۹۳ م	۲/۳	۱/۹	۲
۵۶	۲ عدد				۲/۲	۲	۲

روی سکه: نیم رخ راست شیزر

پشت سکه: تصویر آیه بیروزی و خطوط لاتین در اطراف سکه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۷	۳۷۸	طلا	روم - لئو اول	۴۷۴-۴۵۷ م	۲/۵۰	۱/۷	۱/۸

روی سکه: تصویر نیم رخ امپراطور و کلماتی در اطرافش به خط لاتین

پشت سکه: آیه بیروزی استاده و به سلیس تکیه کرده و در اطرافش کلماتی به خط لاتین

۳۵۵

امپراطوری بیزانس

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۸	۱۶۸	طلا	بیزانس - جاستینان اول	۵۶۵-۵۶۷م	۱/۵۰	۱/۵۸	۰/۹

روی سکه: نیم رخ راست شاه با خطوط لاتین در اطرافش
پشت سکه: تپه بیروزی ایستاده و در دست راستش خنجر بیروزی و در دست چپش صلیب را دارد و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۵۹	۱۶۹	طلا	بیزانس - آنتیمنوس ایسوس	۵۸۲-۵۶۵م	۱/۵۰	۱/۶	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه با تاجی زیبا و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.
پشت سکه: نقش یک صلیب و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۰	۱۶۷	طلا	بیزانس - فوکاس	۶۱۰-۶۰۲م	۳/۵۰	۲/۱۵	۱/۱

روی سکه: تصویر تمام رخ شاه با خطوط لاتین در اطراف تصویر
پشت سکه: تصویر تمام رخ تپه بیروزی با عصای در دست راست و صلیب و گوی در دست چپ و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۱	۲۷۷	طلا	بیزانس - فوکاس	۶۱۰-۶۰۲م	۴/۵۰	۲/۱	۱/۱

روی سکه: تصویر تمام رخ از نیم تنه امپراتور و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.
پشت سکه: تصویر تمام رخ الهه پیروزی با عصایی در دست راست و صلیب و گویس در دست چپ و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۲	۲۷۴	طلا	بیزانس - هرآکلیوس	۶۴۱-۶۱۰م	۴/۲۰	۲	۱/۱

روی سکه: تصویر تمام رخ از چند شخصیت مذهبی که با دستان خود صلیب و گویس را گرفته اند.
پشت سکه: تصویر صلیب بزرگی که بر روی پلکانی قرار دارد و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۳	۲۷۶	طلا	بیزانس - رومانوس دوم	۹۶۳-۹۵۹م	۴/۵۰	۲/۱	۱/۵

روی سکه: نیم تنه یک شخصیت مذهبی (احتمالاً عیسی مسیح) و نوشته هایی لاتین در اطراف تصویرش.
پشت سکه: دو نفر ایستاده با عصایی در دست و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۴	۲۸۰	طلا	بیزانس - رومانوس دوم	۹۶۳-۹۵۹م	۲/۳	۲	۱/۵
۶۵	۲ عدد	طلا	بیزانس - رومانوس دوم	۹۶۳-۹۵۹م	۴/۴	۲	۱/۵

روی سکه: تصویر شخص مذهبی نشسته بر روی تخت / احتمالاً حضرت عیسی مسیح / کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.
پشت سکه: دو نفر ایستاده صلیب به دست و کلمانی به خط لاتین در اطراف تصویر دیده می شود.

۳۵۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۶	۲۷۵	طلا	بیزانس - میشل چهارم	۱۰۴۱-۱۰۳۴ م	۲	۱/۹	۱/۱

روی سکه: تصویر یک شخص (احتمالاً عیسی مسیح) با نوشته‌های لاتین در اطرافش
پشت سکه: یک نفر ایستاده در کنار صلیب بزرگی که بر روی پیکانی قرار دارد و گمان می‌رود خط لاتین در اطراف تصویر دیده می‌شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۶۷	۶۳	نقره	بیزانس - تنودور اول	۱۲۲۲-۸۱۲ م	۴	۲/۲	۱
۶۸	۳ عدد				۳/۸	۲/۱	۱

روی سکه: تصویر حضرت عیسی مسیح نشسته بر تخت و در اطراف تصویرش کلماتی به خط لاتین
پشت سکه: تصویر دو شخصیت مذهبی ایستاده، یکی با عصا به دست یا خطوطی لاتین در اطرافشان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۷۰	۲۸۴	نقره	بیزانس - اندرونپکوس دوم	۱۳۲۸-۱۲۸۲ م	۵/۱	۲/۲۹	۱/۱
۷۱	۲ عدد				۵/۱	۲/۱	۱

روی سکه: تصویر فردی ایستاده و عصایی در دست دارد یا خطوطی لاتین در اطرافش
پشت سکه: تصویر حضرت مسیح با عصا و ایستاده یا خطوطی لاتین در اطراف تصویرش

سکه‌های اشکانیان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م.)	ضخامت (م.م.)
۷۲	۳۶۸	نقره	اشکانی - فرهاد اول	۱۷۱-۱۷۶ ق.م	۲/۸	۱/۸۳	۲/۶
۷۳	۳ عدد				۲/۸	۱/۹.۵	۲/۲
۷۴					۲/۹	۲/۲	۲/۳

روی سکه: نیم رخ چپ فرهاد اول با کلاه پاشلی که حاوی کلاهش با تعدادی میزبان زمین شده و دونوار بلند در پشت آن گره خورده و آویزان شده است.

پشت سکه: تصویر اشک اول نشسته بر روی سکو که بر دستانش تیرو کمانی قرار دارد و در اطرافش به خط یونانی نوشته: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ به معنای: شاه بزرگ ارشک

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م.)	ضخامت (م.م.)
۷۵	۵۲۷	نقره	اشکانی - مهرداد اول	۱۷۱-۱۲۸ ق.م	۲/۷۰	۲/۱	۲

روی سکه: نیم رخ چپ مهرداد اول با سر بلند

پشت سکه: تصویر اشک اول نشسته بر روی سکو که بر دستانش تیرو کمانی قرار دارد و در اطراف آن به خط یونانی نوشته: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ به معنای: شاه بزرگ ارشک

۳۵۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۷۶	۳۹۹	نقره	اشکانی - فرهاد دوم	۱۲۷-۱۲۸ ق.م	۳/۷	۱/۹۵	۳
۷۷	۳ عدد				۳/۹	۱/۹۵	۲
۷۸					۳/۹	۱/۹۰	۲/۵

روی سکه: نیم رخ جب فرهاد دوم با سرپند که پشت سرش واژه (نادر) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر اشک اول نسه بر روی سکو که بر دستش تیرو کمانی فراردارد و در اطرافش به خط یونانی نوشته: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۷۹	۲۰۰	نقره	اشکانی - اردوان اول	۱۲۷-۱۲۳ ق.م	۳/۱۰	۱/۸۸	۲

روی سکه: نیم رخ جب اردوان اول با سرپند.
پشت سکه: تصویر اشک اول نسه بر روی سکو که بر دستش تیرو کمانی فراردارد و در اطرافش به خط یونانی نوشته: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۸۰	۵۰	مس	اشکانی - مهرداد دوم	۱۲۳-۱۱۸ ق.م	۱/۸۰	۱/۴۱	۲

روی سکه: نیم رخ جب مهرداد دوم با سرپند.
پشت سکه: تصویر ترداد و کمان و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته: ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۸۱	۳۸۷	مس	اشکانی - مهرداد دوم	۱۳۳-۱۸۸ ق.م	۳/۴	۲/۲۹	۱/۸
۸۲	۲ عدد	مس			۳/۵	۲/۱	۱

روی سکه: نیم رخ جب مهرداد دوم با سریند

پشت سکه: تصویر یک اسب و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته: ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۸۳	۴۳۳	مس	اشکانی - مهرداد دوم	۱۲۳-۸۸ ق.م	۳/۴	۲/۲۵	۴
۸۳	۲ عدد	مس			۳/۵	۲/۳	۳

روی سکه: نیم رخ مهرداد دوم به سمت چپ با ریش بلند و سریند

پشت سکه: تصویر یک اسب و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته: ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۸۵	۲۰۳	نقره	اشکانی - مهرداد دوم	۱۳۳-۸۸ ق.م	۳/۸	۲/۲۵	۳
۸۶	۳ عدد	نقره			۳/۹	۲/۱	۲/۵
۸۷					۳/۹	۲/۱	

روی سکه: نیم رخ جب مهرداد دوم با سریند و ریش بلند

پشت سکه: ارشک نشسته بر تخت با گمانی در دست و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند

خدا

۳۶۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۸۸	۴۳۰	نقره	اشکانی - مهرداد دوم	۸۸ - ۱۲۳ ق.م	۴	۱/۹۲	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ مهرداد دوم با سریند و ریش بلند

پشت سکه: ارشک نشسته بر تخت با کمانی در دست و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۸۹	۴۳۲	نقره	اشکانی - مهرداد دوم	۸۸ - ۱۲۳ ق.م	۲/۷۰	۲	۲/۳

روی سکه: نیم رخ چپ شاه با سریند

پشت سکه: تصویر ارشک نشسته بر روی تخت در حالی که تیروکمان به دست دارد. اطراف تصویر نوشته به

خط یونانی به معنای: شاه شاهان بزرگ، ارشک نامشمار

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۹۰	۴۳۳	نقره	اشکانی - مهرداد دوم	۸۸ - ۱۲۳ ق.م	۲/۶	۲	۲/۳

روی سکه: تصویر نیم رخ چپ مهرداد دوم با تاج پارتی | وسط تاج گل زیبای گوهر نسانی به شکل ساره

که به مروارید و سایر گوهر ها مریب است

پشت سکه: ارشک نشسته بر تخت با کمانی در دست و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند

خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۹۱					۳/۹	۲/۰۸	۲/۲
۹۲					۲	۲/۰۸	۲/۸
۹۳	۳۳۵				۲	۱/۹۸	۲/۸
۹۳	۷ عدد	نقره	اشکانی - مهرداد دوم	۱۲۳-۸۸ ق.م	۴/۱	۲	۳
۹۵					۴/۲	۲	۲/۵
۹۶					۳/۸	۲/۲۲	۲/۵
۹۷					۳/۸	۱/۹۸	۲/۸

روی سکه: تصویر نیم رخ حبس مهرداد دوم با تاج پارتی (وسط تاج گل ریایی گوهر نشانی به شکل ستاره که به پروازید و سایر گوهر ها مزین است)
 پشت سکه: ارشک نشسته بر تخت با گمانی در دست و در اطراف تصویر به خط یونانی نوشته:
 ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΑΚΟΥ ΦΕΟΠΑΤΟΡΟΣ به معنای: شاه ارشک بزرگ فرزند خدا

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۹۸	۳۲۷	نقره	اشکانی - اردوان دوم	۷۷-۸۸ ق.م	۱۵/۸	۳/۰۵	۳/۵

روی سکه: نیم رخ حبس اردوان دوم با سریند
 پشت سکه: ارشک موسس سلسله نشسته بر تخت با تبر و گمانی در دست و کلماتی به خط یونانی اطراف تصویر به معنای شاه بزرگ ارشک پسر خدا نیکوکار یونان دوست و نامدار / روی گمان ارشک علامت اختصاری شراجهانده دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۹۹	۳۵۷	نقره	اشکانی - اردوان دوم	۷۷-۸۸ ق.م	۱۵/۸	۳/۰۸	۴/۹
۱۰۰	۳ عدد				۱۵/۷	۳/۰۲	۴
۱۰۱					۱۵/۸	۳/۰۵	۴

روی سکه: نیم رخ چپ اردوان دوم با سر بلند
پشت سکه: ارشک موسس سلسله نشسته بر تخت با تیر و کمانی در دست و کلمانی به خط یونانی اطراف
تصویر به معنای شاه بزرگ ارشک پسر خدا میکوکار یونان دوست و نامدار/ روی کمان ارشک علامت
اختصاصی صراخانه دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۰۲	۳۳۹	نقره	اشکانی - سنسروک	۷۰-۷۷ ق.م	۱۶	۳	۴

روی سکه: نیم رخ چپ سنسروک با تاج پارتی (وسط تاج گل زیبای گوهر نسانی به شکل ستاره که در
مروارید و سایر گوهر ها مزین است)
پشت سکه: ارشک موسس سلسله نشسته بر تخت با تیر و کمان و پرویش شاهه گندمی قرار دارد
و کلمانی به خط یونانی اطراف تصویر به معنای شاه بزرگ ارشک مطلق العنان دوستدار پدر نامدار دوستدار
یونان دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۰۳	۳۵۵	نقره	اشکانی - سنسروک	۷۰-۷۷ ق.م	۱۵/۸۰	۳	۴

روی سکه: نیم رخ چپ سنسروک با تاج پارتی | وسط تاج آل ریمانی گوهر نشانی به شکل ستاره که به
مروارید و سایر گوهر ها مزین است)
پشت سکه: ارشک موسس سلسله نشسته بر تخت با تیر و کمانی در دست و کلمانی به خط یونانی اطراف
تصویر به معنای شاه بزرگ ارشک مطلق العنان دوستدار پدر نامدار دوستدار یونان دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۰۴	۴۰۷	نقره	اسکانی - مهرداد سوم	۵۳-۵۷ ق م	۳/۷	۲/۱۵	۳

روی سکه: نیم رخ جب مهرداد سوم با سریند
پشت سکه: ارشک با نیرو گمانی در دست نشسته و گلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه بزرگ ارشک خداپدر بیکوکار نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۰۵	۳۰۹	نقره	اسکانی - مهرداد سوم	۵۴-۵۷ ق م	۳/۹۰	۲	۲/۵

روی سکه: نیم رخ جب مهرداد سوم با سریند
پشت سکه: ارشک با نیرو گمانی در دست نشسته بر روی تخت و گلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه بزرگ ارشک خداپدر بیکوکار نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (ملم)	ضخامت (ملم)
۱۰۶	۲۴۶	نقره	اسکانی - ارد دوم	۳۸-۵۷ ق م	۳/۸۰	۲/۰۵	۲/۸

روی سکه: نیم رخ جب ارد دوم با سریند اسکانی و زفتی یک ستاره در پشت سر شاه
پشت سکه: ارشک نشسته بر تخت با نیرو گمان در دست. اطراف سکه گلمانی به خط یونانی به معنای: شاه ساحار ارشک بیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

۳۶۵

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۰۷	۵۰۵	نقره	اشکانی - ارد دوم	۳۸-۵۷ ق.م	۱۵.۲۰	۲.۶	۳

روی سکه: نیم رخ جب ارد با سرپند اشکانی و گردنبندی زیبا به شکل لب بالنار
پشت سکه: تصویر ایله دست در حال اهدا خوشه گندم به شاه اشکانی که بر تخت نشسته / در اطراف
تصویر گاهانی به خط یونانی به معنای شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان / در پایین
پوشته ها تاریخ ضرب سکه مطابق سال سلوکی به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۰۸	۴۴۳	نقره	اشکانی - فرهاد چهارم	۲-۳۸ ق.م	۲	۲	۲/۰۸

روی سکه: نیم رخ سمت جب فرهاد چهارم با تصویر هلال ماه و ستاره روپرو صورت و تصویر پرند ای که
حلقه می قدرت بر ذهن دارد در پشت سر شاه دیده می شود.
پشت سکه: ارشک بنسسته بر تخت با تیرو کمان در دست و علامت اختصاری سرانخانه هگمتانه و اطراف
سکه گاهانی به خط یونانی به معنای : شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم
می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۰۹	۴۱۷	نقره	اشکانی - فرهاد چهارم	۲-۳۸ ق.م	۲/۸۰	۱/۹	۳

روی سکه: نیم رخ جب فرهاد چهارم با تصویر هلال ماه و ستاره روپرو صورت و تصویر پرند ای که حلقه
می قدرت بر ذهن دارد در پشت سر شاه دیده می شود.
پشت سکه: ارشک بنسسته بر تخت با تیرو کمان در دست و علامت اختصاری سرانخانه هگمتانه و اطراف
سکه گاهانی به خط یونانی به معنای : شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم
می خورد.

۳۶۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۱۱۰	۳۱۸	نقره	اشکانی - فرهاد پنجم	۲-۳ ق.م	۳/۸	۲/۳	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ فرهاد پنجم با تصویر دو فرشته در اطرافش که حلقه قدرت را بدست دارند.
پشت سکه: اژدها بر تخت با تیرو کمان در دست و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و اطراف سکه کلماتی به خط یونانی به معنای: شاه شاهان اژدها شکوکار دادگستر ناساز و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۱۱	۵۱۳	نقره	اشکانی - فرهاد پنجم	۳-۴ ق.م	۳/۶۰	۲/۴	۲

روی سکه: نیم رخ چپ فرهاد پنجم با تصویر دو فرشته در اطرافش که حلقه قدرت را بدست دارند.
پشت سکه: نیم رخ چپ ملکه موزا با تاجی زیبا و مجلل که از سه طبقه تشکیل و مزین به انواع گوهر و مروارید است و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط یونانی در مقابل تصویر به معنای

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۱۲	۵۲۹	نقره	اشکانی - فرهاد پنجم	۲-۳ ق.م	۳/۸۰	۲/۱	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ فرهاد پنجم با تصویر دو فرشته در اطرافش که حلقه قدرت را بدست دارند.
پشت سکه: نیم رخ چپ ملکه موزا با تاجی زیبا و مجلل که از سه طبقه تشکیل و مزین به انواع گوهر و مروارید است و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط یونانی در مقابل تصویر به معنای

۳۶۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۱۳	۳۳۵	نقره	اشکانی - فرهاد پنجم	۳۲-۳۱ م.	۱۴/۳	۳	۳/۵

روی سکه: نیم رخ چپ فرهادک با سرپوشو گردنشد ریمایی به شکل اسب بالدار
پشت سکه: تصویر الهه دمیترا در حال اهدا خوشه گندم به شاه اشکانی که برخاسته است در اطراف
نصیر کلماتی به خط یونانی به معنای شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان در پایین
نوشته ها تاریخ ضرب سکه مطابق سال ۳۱۶ سلوکس و درایرسال ۳۱ م به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۱۳	۳۳۷	نقره	اشکانی - گودرز	۵۱-۴۰ م.	۳/۴	۳	۲/۱
۱۱۵	۳۳۳	نقره	اشکانی - گودرز	۵۱-۴۰ م.	۳/۶	۲/۳	۲/۲
۱۱۶	۳۳۳	نقره	اشکانی - گودرز	۵۱-۴۰ م.	۳/۵	۱/۹۰	۲/۲

روی سکه: نیم رخ چپ گودرز دوم با سرپوش
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط
یونانی در اطراف تصویر به معنای شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۱۷	۳۳۱	نقره	اشکانی - ونون دوم	۵۱ م.	۳/۶	۲/۲۵	۲/۵
۱۱۸	۳۳۱	نقره	اشکانی - ونون دوم	۵۱ م.	۳/۴	۲/۱۵	۲
۱۱۹	۳۳۳	نقره	اشکانی - ونون دوم	۵۱ م.	۳/۵	۲/۳	۲/۵

روی سکه: تصویر تمام رخ ونون دوم با تاج پارتی و دو ستاره در اطراف تصویر
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط
یونانی در اطراف تصویر به معنای شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می
خورد.

۳۶۸

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۰	۳۲۸	نقره	اشکانی - وردان دوم	۵۸-۵۵ م	۳٫۷۰	۲٫۲	۲٫۲

روی سکه: نیم رخ چپ وردان دوم با سرپند
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۱	۴۱۹	نقره	اشکانی - پاکر دوم	۱۰۵-۷۸ م	۳٫۵۰	۲٫۱	۲٫۱

روی سکه: تصویر نیم رخ چپ پاکر بدون ریش با سرپندی ساده
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

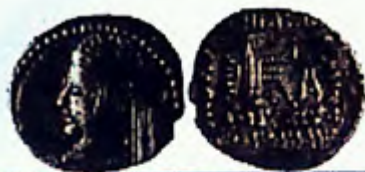
شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۲	۵۲۶	نقره	اشکانی - پاکر دوم	۱۰۵-۷۸ م	۳٫۶۰	۲٫۰۳	۲٫۲

روی سکه: تصویر نیم رخ چپ پاکر بدون ریش با سرپندی ساده
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۳	۲۲۲	نقره	اشکانی - پاکر دوم	۱۰۵-۷۸ م	۳٫۸۰	۲٫۲	۲

روی سکه: نیم رخ چپ پاکر دوم با تاج پاری مزین شده به جواهرات
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلمانی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۴	۴۲۰	نقره	اشکانی - پارتاسپاس	۱۱۶ م	۲/۵	۲	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ پارتاسپاس یا تاج پاری مزین به گوهر و جواهرات
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلماتی به خط
یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می
خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۵	۴۲۵	نقره	اشکانی - مهرداد چهارم	۱۲۰-۱۲۹ م	۲/۷	۲/۲۵	۲
۱۲۶	۲ عدد				۲/۸	۲/۱	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ مهرداد چهارم با سریند
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلماتی به خط
یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می
خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۲۷	۴۳۹	نقره	اشکانی - بلاش چهارم	۱۹۱-۱۲۷ م	۲/۹	۲/۱	۲/۵

روی سکه: نیم رخ چپ بلاش چهارم با تاج اشکانی مزین به جواهرات
پشت سکه: ارشک با تیروکمانی به دست نشسته و علامت اختصاری ضرابخانه هگمتانه و کلماتی به خط
یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار دادگستر نامدار و دوستدار یونان به چشم می
خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۲۸	۴۴۰	نقره	اشکانی - بلاش چهارم	۱۹۱-۱۳۷ م	۳٫۷	۲٫۱۱	۲٫۱
۱۲۹	۵۵۲				۳٫۷	۲٫۱	۲٫۳

روی سکه: نیم رخ چپ بلاش چهارم یا تاج اشکانی مزین به جواهرات
پشت سکه: ارشک یا تیروگمانی به دست بسته و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک نیکوکار، دادگستر، مدبر و دوستدار یونان به چشم می خورد.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۳۰	۳۳۶	نقره	اشکانی - بلاش چهارم	۱۹۱-۱۲۷ م	۱۳٫۷	۲٫۷۳	۲

روی سکه: نیم رخ چپ بلاش چهارم یا تاج پارتی و پشت سرش حرف «
پشت سکه: تصویر آنچه تر شده در حالی که حلقه شهریار را به شاه اشکانی که بر تخت نشسته تقدیم میکند و در اطراف تصویر کلماتی به خط یونانی به معنای: شاه شاهان ارشک عادل نامدار و دوستدار یونان / ضرب شهر سلوکیه و به حروف یونانی سال ضرب سکه مطابق سال ۳۸۹ سلوکی و برابر سال ۱۷۸ م

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۳۱	۵۰۸	نقره	اشکانی - بلاش پنجم	۲۰۸-۱۹۱ م	۳٫۶۰	۱٫۹	۳

روی سکه: تصویر تمام رخ، نیم نه بلاش پنجم یا آرایش مخصوص مو در سه قسمت و ریش مثلث شکل بلند

پشت سکه: ارشک یا تیروگمانی به دست بسته و علامت اختصاری ضربخانه هگمتانه و کلماتی به خط یونانی در اطراف تصویر به معنای: شاه شاهان ارشک / نام بلاش به خط آرامی (پهلوی اشکانی) به عنوان ولکنسی ملکا به معنی بلاش شاه به چشم می خورد.

۳۷۱

شاهان الیمایی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۳	۴۹	نقره	الیمایی - کامناسکیرس یازدهم	۲۸ - ۲۴ ق.م	۳۱۵	۱/۷	۳

روی سکه: نیم رخ جب کامناسکیرس یازدهم که پشت سرش تصویر ستاره و لنگر الیمایی قرار دارد.
پشت سکه: نقش سرو دسه شاه بشین و در اطراف آن کلماتی ناخوانا به خط یونانی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۳	۴۸	مس	الیمایی - کامناسکیرس سیزدهم	۱۰ - ۲۰ ق.م	۱۵/۵	۳/۲	۴

روی سکه: نیم رخ جب کامناسکیرس سیزدهم و تصویر ماه و ستاره و لنگر الیمایی در پشت سر او.
پشت سکه: نقش سرو دسه شاه بشین و در اطراف آن کلماتی ناخوانا به خط یونانی

شاهان پارس

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۳۳	۲۶	نقره	شاهان پارس - هویز	۲۵۰ ق.م	۱۶/۷	۲/۷۵	۵/۵
۱۳۵	۲۶	نقره	شاهان پارس - هویز	۲۵۰ ق.م	۱۶/۸	۳/۳	۲

روی سکه: نیم رخ راست هویز با کلاه باشلق و دهن پوش
پشت سکه: تصویر آتشدان زرتشت و در کنار آن فرمانروا مردانی بلند شبه معان یا باشلق و دهن پوش در حالی که به نشان احترام دست راست خود را بلند کرده است استاده است و در اطراف آن کلماتی به خط آرامی آمده به معنای: هویز فرمانروا از ایزدان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۳۶	۳۵۴	نقره	شاهان پارس - اتوفرادات اول	۲۳۰ ق.م	۱۶/۸	۳	۷

روی سکه: تصویر نمرخ راست اتوفرادات اول با کلاه باشلق و دهن پوش
پشت سکه: تصویر آتشدان زرتشت و در کنار آن فرمانروا مردانی بلند شبه معان یا باشلق و دهن پوش در حالی که به نشان احترام دست راست خود را بلند کرده است دیده می شود و در اطراف آن کلماتی به خط آرامی آمده به معنای: اتوفرادات فرمانروا از ایزدان / در بالای آتشدان تصویر فروهر دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
۱۳۷	۲۸۲	نقره	شاهان پارس - داریوش دوم	۹۰ ق.م	۳/۶۰	۲/۲	۱/۵

روی سکه: نقش نمرخ جب داریوش دوم با تاج پارتی
پشت سکه: تصویر فرمانروا در حال عبادت در برابر آتشدان در حالی که بزخمی در دست دارد و در اطراف تصویر کلماتی ناخوانا به خط آرامی دیده می شود.

۳۷۳

سلسله کوشانی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۸	۳۷	نقره	کوشانی-ونون	۷۵-۷۵ ق.م	۸/۸۰	۲/۶	۳

روی سکه: تصویر سوارکاری روی اسب با نیزه در دست و حذوفا بونانی در اطراف تصویر
پشت سکه: تصویر آلهه با خوشه خرما در دست و حذوفا بونانی در اطراف

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۹	۱۶۵	طلا	کوشانی-کانیشکا اول	۱۵۲-۱۳۷ م	۷/۲۰	۲	۲

روی سکه: کانیشکا با آتشکده کوچک در مقابلش
پشت سکه: فردی ایستاده و عصای قدرت را در دست دارد و در اطرافش کلماتی به خط بونانی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۰	۱۶۴	طلا	کوشانی-واسودوا اول	۲۲۵-۱۹۲ م	۷/۹۰	۲/۱	۲/۵

روی سکه: پادشاه ایستاده با نیزه ای به دست و در اطرافش کلماتی ناخوانا
پشت سکه: پادشاه سوار بر حیوانی مثل گاو و کلماتی ناخوانا در اطرافش

امپراطوری ساسانیان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۱	۲۰۲۳	نقره	ساسانی - اردشیر اول	۲۲۳-۲۴۰ م	۱/۶۰	۱/۸	۱/۱۴

روی سکه: نقش نیم رخ راست اردشیر اول با تاج یسارتی و اطرافش کلماتی به خط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران)

پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زبانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش اردشیر) نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۲	۳۸۳	نقره	ساسانی - اردشیر اول	۲۲۴-۲۴۰ م	۴/۳۰	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ اردشیر به سمت راست با تاج کروی مزین که اطرافش کلماتی به خط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد) نوشته شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زبانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش اردشیر) نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۳	۲۰۰۷	نقره	ساسانی - اردشیر اول	۲۲۴-۲۴۰ م	۴/۱۰	۲/۵	۲

روی سکه: نیم رخ اردشیر به سمت راست با تاج کروی مزین با موهای باز که اطرافش کلماتی به خط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد) نوشته شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زبانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش اردشیر) نقر شده است.

۳۷۵

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۴	۲۰۹۳	نقره	ساسانی - اردشیر اول	۲۳۰-۲۲۴ م	۴/۲۰	۲/۸	۱/۵

روی سکه: نیم رخ اردشیر به سمت راست با تاج کروی مزین با موهای باز که اطرافش کلمانی به خط پهلوی به معنای [مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد] نوشته شده است. پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زیانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای [آتش اردشیر] نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۵	۵۳۳	نقره	ساسانی - اردشیر اول	۲۳۰-۲۲۴ م	۲/۲۰	۲/۵	۲

روی سکه: نیم رخ اردشیر به سمت راست با تاج کتکره دار و اطرافش کلمانی به خط پهلوی به معنای [مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد] نوشته شده است. پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زیانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای [آتش اردشیر] نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۴۶	۲۱۳۴	طلا	ساسانی - اردشیر اول	۲۳۰-۲۲۴ م	۲/۹۰	۲/۸۵	۲/۵

روی سکه: نیم رخ اردشیر به سمت راست با تاج کروی مزین به جواهرات با موهای باز که اطرافش کلمانی به خط پهلوی به معنای [مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد] نوشته شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان که شعله های آتش بر روی پایه اصلی و ستونی بلند به زیانه می کشد و پایه ی جانبی آتشدان در دو طرف به شکل دست های شیر بر روی دو مجسمه قرار گرفته است. اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای [آتش اردشیر] نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۷	۲۱۰۲	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۳۷۱ م	۴/۱۰	۲/۴۵	۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن. خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر آتشان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۸	۲۰۰۳	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۳۷۱ م	۴/۴۰	۲/۳	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن. خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر آتشان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۳۹	۱۱۸	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۳۷۱ م	۴	۲/۲۵	۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر آتشان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش شاپور، نقره شده است.

۳۷۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۰	۱۲۶	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۲۷۱	۳/۷۰	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر ائشدان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت و در طرفین ائشدان حلقه قدرت و حلقه روباندارا) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: ائش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۱	۳۰۰۴	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۲۷۱	۴/۱۰	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر ائشدان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: ائش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۲	۲۰۱۲	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۳۰-۲۷۱	۳/۱۰	۲/۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویی بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر ائشدان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: ائش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۳	۲۰۰۵	نقره	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۲۷۱ م	۳/۱۰	۲/۶۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویس بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر آتشدان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۳	۲۱۳۳	طلا	ساسانی - شاپور اول	۲۴۰-۲۷۱ م	۷/۵۰	۲/۱	۳

روی سکه: نیم رخ راست شاپور اول با تاج کنگره دار و گویس بر روی آن، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست، خدایگان، شاپور شاهنشاه ایران که چهره از ایزدانی دارد.
پشت سکه: تصویر آتشدان و در کنار آن دو شخصیت ایستاده با عصا (سمت راست، پیکره شاه و سمت چپ، پیکره اهدا کننده حلقه قدرت و سمت چپ شعله آتش تصویر حلقه روباندار) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش شاپور، نقره شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۵	۱۲۰	نقره	ساسانی - بهرام اول	۲۷۶-۲۷۳ م	۳/۸۰	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام اول که بر سرش تاجی با شعاع خورشیدگون که گوی کروی شکلی بر روی آن قرار دارد دیده می شود و در اطراف تصویرش کلماتی به خطوط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن با عصایی در دست (اهورا مزدا و شاهنشاه) و اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام، نقره شده است.

۳۷۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۶	۱۲۳	نقره	ساسانی - بهرام اول	۲۷۶-۲۷۳ م	۰٫۶۰	۱٫۴	۱

روی سکه: نیم رخ راست بهرام اول که بر سرش تاجی با شعاع خورشیدگون که گوی گروی شکلی بر روی آن قرار دارد دیده می شود و در اطراف تصویرش کلماتی به خطوط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران که چهره از ایزدان دارد) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان در وسط و دوتفر استاده در کنار آن با عصایی در دست (اهورا مزدا و شاهنشاه) و اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام، نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۷	۱۵۹	طلا	ساسانی - بهرام اول	۲۷۶-۲۷۳ م	۷٫۸۰	۲٫۳	۲

روی سکه: نیم رخ راست بهرام اول که بر سرش تاجی با شعاع خورشیدگون که گوی گروی شکلی بر روی آن قرار دارد دیده می شود و در اطراف تصویرش کلماتی به خطوط پهلوی به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و انبران که چهره از ایزدان دارد) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان در وسط و دوتفر استاده در کنار آن با عصایی در دست (اهورا مزدا و شاهنشاه) و اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام، نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۸	۱۲۸	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۴٫۱۰	۲٫۶	۳

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم با تاج بالدار که گوی گروی شکلی بر روی آن قرار دارد و موهایی باز در پشت سر و کلماتی به خط پهلوی در اطراف تصویر به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و انبران که چهره از ایزدان دارد).
پشت سکه: نقش آتشدان و دوتفر استاده با عصا در کنار آن (اهورامزدا و شاهنشاه) و کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۵۹	۶۳	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۲/۵	۲/۵۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم با تاج بلند که گوی گروی شکل بر روی آن قرار دارد و موهایی باز در پشت سر و کلماتی به خط پهلوی در اطراف تصویر به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد)
پشت سکه: نقش آتشدان و دو نفر ایستاده با عصا در کنار آن (اهورامزدا و شاهنشاه) و کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۰	۲۰۳۸	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۲	۲/۵۱	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم با تاج بلند که گوی گروی شکل بر روی آن قرار دارد و موهایی باز در پشت سر و کلماتی به خط پهلوی در اطراف تصویر به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد)
پشت سکه: نقش آتشدان و دو نفر ایستاده با عصا در کنار آن (اهورامزدا و شاهنشاه) و کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۱	۲۰۳۶	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۳/۲۰	۲/۷	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم با تاج بلند که گوی گروی شکل بر روی آن قرار دارد و موهایی باز در پشت سر که روی ریش و نیمه فرار دارد و کلماتی به خط پهلوی در اطراف تصویر به معنای (مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد)
پشت سکه: نقش آتشدان و دو نفر ایستاده با عصا در کنار آن (اهورامزدا و شاهنشاه) و کلماتی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۲	۳۱۴۹	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۴/۱	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم و ملکه که در مقابل آن ها نیم رخ جب و لمعهده قرار دارد (تاج ملکه و لمعهده مزین به سرجیوان می باشد و تاج بهرام دوم بالدار که گویب کروی بر روی آن قرار دارد) در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدانگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: نقش اُنشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن . سمت راست ملکه در حال اهداء حلقه قدرت / سمت جب: بهرام دوم در حال دریافت حلقه قدرت (سمت جب شعله های آتش تصویر حلقه روپانداز و در سمت راست نقش هلال ماه مشهود است) در اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام ، دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۳	۳۴۱	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۳/۸۰	۲/۸	۱

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم و ملکه که در مقابل آن ها نیم رخ جب و لمعهده قرار دارد (تاج ملکه و لمعهده مزین به سرجیوان می باشد و تاج بهرام دوم بالدار که گویب کروی بر روی آن قرار دارد) در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدانگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: نقش اُنشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن . سمت راست ملکه در حال اهداء حلقه قدرت / سمت جب: بهرام دوم در حال دریافت حلقه قدرت (سمت جب شعله های آتش تصویر حلقه روپانداز دیده می شود) در اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام ، دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۴	۲۰۳۲	نقره	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۲۷۶ م	۳/۹۰	۲/۸	۱

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم و ملکه که در مقابل آن ها نیم رخ چپ ولیعهد خردادارد (تاج ملکه و ولیعهد مزین به سر حیوانی می باشد و تاج بهرام دوم بالدار که کویی کروی بر روی آن قرار دارد) در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: آندران و دونهز ایستاده در کنار آن عصا به دست (اهورامزدا و شاهنشاه) در کنار شعله های آتش - حلقه روباندار نقش دارد) در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۵	۱۶۰	طلا	ساسانی - بهرام دوم	۲۹۳-۳۷۶ م	۷/۲۰	۲	۲

روی سکه: نیم رخ راست بهرام دوم با تاج بالدار که کویی کروی شکل بر روی آن قرار دارد و موهایی باز در پشت سر و کلمانی به خط پهلوی در اطراف تصویر به معنای مزدایرست خدایگان بهرام شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: آندران و دو نفر ایستاده با عصا در کنار آن (اهورامزدا و شاهنشاه) که بر روی تنه آندران تصویر حلقه روباندار نقش شده است و کلمانی به خط پهلوی به معنای: آتش بهرام مشاهده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۶	۲۱۳۸	طلا	ساسانی - نرسی	۳۰۳-۲۹۳ م	۷/۲۰	۲/۲	۱/۵

روی سکه: نیم رخ نرسی به سمت راست با موهایی بلند و مرتب در پشت سر و ناخی کویی باز مزین به برگ زیتون، خطوط پهلوی در اطراف سکه به معنای: مزدایرست خدایگان نرسی شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: تصویر آندران در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن در حال عبادت که نرسی در دست دارند (شاهنشاه و موبد) سمت چپ شعله آتش حلقه روباندار و در اطراف تصاویر کلمانی به خط پهلوی به معنای: آتش نرسی، مشهود است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۷	۵۱	نقره	ساسانی - هرمز دوم	۳۰۳-۳۰۹ م	۳/۸۰	۲/۸	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست هرمز دوم با تاج بالدار که بر آن سر عقابی که مرواریدی به دهان دارد و گویی گروهی شکل نقش شده است و در اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان اهورمزد شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: نقش آتشان در وسط با دو نفر در کنار آن ایستاده در حال عبادت که برسمی در دست دارند (شاهنشاه و موبد) در وسط شعله های آتش تصویر ایزد بهرام دیده می شود؛ در اطراف تصاویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش هرمزد) دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۸	۳۰۳۷	نقره	ساسانی - هرمز دوم	۳۰۳-۳۰۹ م	۲	۲/۶۱	۱/۲

روی سکه: نیم رخ راست هرمز دوم با تاج بالدار که بر آن سر عقابی که مرواریدی به دهان دارد و گویی گروهی شکل نقش شده است و در اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان اهورمزد شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: نقش آتشان در وسط با دو نفر در کنار آن ایستاده در حال عبادت که برسمی در دست دارند (شاهنشاه و موبد) در وسط شعله های آتش تصویر ایزد بهرام دیده می شود؛ در اطراف تصاویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش هرمزد) دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۶۹	۲۱۲۸	طلا	ساسانی - هرمز دوم	۳۰۳-۳۰۹ م	۷/۰۸	۲/۲	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست هرمز دوم با تاج بالدار که بر آن سر عقابی که مرواریدی به دهان دارد و گویی گروهی شکل نقش شده است و در اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان اهورمزد شاهنشاه ایران و ایران که چهره از ایزدان دارد.

پشت سکه: نقش آتشان در وسط با دو نفر در کنار آن ایستاده در حال عبادت که برسمی در دست دارند (شاهنشاه و موبد) در وسط شعله های آتش تصویر ایزد بهرام دیده می شود؛ در اطراف تصاویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (آتش هرمزد) دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۱	۱۳۳	نقره	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۴/۱۰	۲/۳	۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گویا گروهی بر روی آن قرار دارد و در اطرافش کلمانی به خط پهلوی به معنای: (خدایگان شاپور شاهنشاه ایران)
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که بر روی دست دارد و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۲	۳۰۴۳	نقره	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹	۴	۲/۲۸	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گویا گروهی بر روی آن قرار دارد و در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای: (خدایگان شاپور شاهنشاه ایران)
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که بر روی دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۳	۲۱۳۳	نقره	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۳	۲/۴	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گویا گروهی بر روی آن قرار دارد و در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای: (خدایگان شاپور شاهنشاه ایران)
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که بر روی دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۴	۲۱۴۶-۱	نقره	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۳/۸۰	۲/۵	۱/۵
۱۷۵	۲۱۴۷	نقره	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۳/۸۰	۲/۸	۲/۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گویا گروهی بر روی آن قرار دارد و در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای: (خدایگان شاپور شاهنشاه ایران)
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که بر روی دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود

۳۸۵

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۶	۱۴۹	طلا	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۷/۲۰	۱/۹	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گوی کروی بر روی آن قرار دارد و در اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (مژدا پرست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران و انبران) مشاهده می شود.
پشت سکه: تصویر انسان سه پایه اردشیر اول

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۷	۳۱۳۹	طلا	ساسانی - شاپور دوم	-	۷/۲۰	۲/۰۶	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گوی کروی بر روی آن قرار دارد و در اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (مژدا پرست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران و انبران) مشاهده می شود.
پشت سکه: تصویر انسان سه پایه اردشیر اول

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۸	۲۱۴۱	طلا	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۷/۱۰	۱/۹۲	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گوی کروی بر روی آن قرار دارد و در اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای (مژدا پرست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران و انبران) مشاهده می شود.
پشت سکه: تصویر انسان سه پایه اردشیر اول

۳۸۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۷۹	۱۵۸	طلا	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۶/۲۰	۲/۲۵	۱/۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گوی کروی بر روی آن قرار دارد و در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنای (مزد) برست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران و انبیران مشاهده می شود.

پشت سکه: آتشدان روشن با دهنفر کنار آن ایستاده در حال عبادت که برسمی در دست دارند و در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای (ائس شاپور) مشاهده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۰	۲۱۲۹	طلا	ساسانی - شاپور دوم	۳۰۹-۳۷۹ م	۷/۳۰	۲/۲۵	۲/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با تاج کنگره دار که گوی کروی بر روی آن قرار دارد و در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنای (مزد) برست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران و انبیران مشاهده می شود.

پشت سکه: آتشدان روشن با دهنفر کنار آن ایستاده در حال عبادت که برسمی در دست دارند و در اطراف کلمانی به خط پهلوی به معنای (ائس شاپور) و بر روی تنه آتشدان حلقه روباندار نقش دارد.

۳۸۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۱	۲۱۲۶	طلا	ساسانی - شاپور دوم	۲۷۹-۳۰۹ م	۴/۲۰	۱/۸۲	۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور دوم با دیهیم شاهی (سپوشه ساده یا بندی) و اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۲	۲۰۲۸	نقره	ساسانی - اردشیر دوم	۳۷۹-۳۸۳ م	۲/۲۰	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر دوم که اطراف آن کلماتی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست خدایگان اردشیر شاهنشاه ایران و ایران - دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۳	۱۲۴	نقره	ساسانی - شاپور سوم	۳۸۳-۳۸۸ م	۴/۲۰	۲/۶	۲

روی سکه: نیم رخ راست شاپور سوم با تاج مشک که گویا مدور بر روی آن قرار دارد اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنی (شاپور شاهنشاه) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۴	۱۲۵	نقره	ساسانی - شاپور سوم	۳۸۸-۳۸۳ م	۳/۲	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور سوم با تاج مشبک که گویي مشور بر روی آن قرار دارد اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مژدا پرست خدایگان شاپور شاهنشاه ایران) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۵	۲۰۹۶	نقره	ساسانی - شاپور سوم	۳۸۸-۳۸۳ م	۴	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاپور سوم با تاج مشبک که گویي مشور بر روی آن قرار دارد اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (شاپور شاه) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آشنان با دو نفر در کنار آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و تصویر ایزد مهر در شعله آتش دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۶	۱۱۹	نقره	ساسانی - بهرام چهارم	۳۹۹-۳۸۸	۳/۸	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بهرام چهارم با تاج بالدار که گویي مشور بر روی آن قرار دارد در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مژدا پرست خدایگان بهرام شاهنشاه) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آشنان و دو نفر استاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۷	۱۱۳	نقره	ساسانی - یزدگرد اول	۴۲۰-۳۹۹ م	۳/۵	۲/۶۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست یزدگرد اول با تاج مزیس به هلال ماه و گویي کسروی شکل. در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مژدا پرست خدایگان یزدگرد شاه ساهان) دیده می شود.
پشت سکه: وسط آشنان و دو نفر استاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و در طرفین شعله های آتش هلال ماه مشاهده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۸	۲۰۹۸	نقره	ساسانی - یزدگرد اول	۲۲۰-۲۹۹ م	۳/۹۰	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست یزدگرد اول با تاج مرین به هلال ماه و گوی کروی شکل، در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مزدایرست خدایگان یزدگرد شاه شاهان) دیده می شود.
پشت سکه: وسط آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۸۹	۲۱۱۳	نقره	ساسانی - یزدگرد اول	۲۲۰-۲۹۹ م	۳	۲/۶	۱

روی سکه: نیم رخ راست یزدگرد اول با تاج مرین به هلال ماه و گوی کروی شکل، در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مزدایرست خدایگان یزدگرد شاه شاهان) دیده می شود.
پشت سکه: وسط آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و در مرفیق سکه های آتش هلال ماه مشاهده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۰	۲۰۳۹	نقره	ساسانی - بهرام پنجم	۴۲۸-۴۲۰ م	۴	۳/۱۱	۱

روی سکه: نیم رخ راست بهرام پنجم با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه و گوی کروی شکل، در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مزدایرست خدایگان، آرامش بخش کشور، بهرام شاهنشاه) دیده می شود.
پشت سکه: وسط آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن در حال عبادت که برسمی در دست دارند و تصویر آیزد بهرام داخل سکه های آتش به چشم می خورد.

۳۹۰

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۱	۱۳۲	نقره	ساسانی - یزدگرد دوم	۲۳۸-۲۴۵ م	۳/۶۰	۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست یزدگرد دوم با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه و گوی کروی، در اطراف تصویر کلمانی به خط پهلوی به معنی (مزدایرست بزرگ، یزدگرد) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن در حال عبادت که بر سعی در دست دارند و سمت راست به خط پهلوی کلمه آتش نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۲	۱۵۱	طلا	ساسانی - یزدگرد دوم	۲۳۸-۲۵۷ م	۳/۷۰	۲/۳۰	۱

روی سکه: نیم رخ راست یزدگرد دوم با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه و گوی کروی، در اطراف تصویر کلماتی به خط پهلوی به معنی (مزدایرست بزرگ، یزدگرد) دیده می شود.
پشت سکه: تصویر آتشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن در حال عبادت که بر سعی در دست دارند و سمت راست به خط پهلوی کلمه آتش نقر شده است.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۳	۲۰۴۲	نقره	ساسانی - پیروز	۲۸۲-۲۵۹ م	۴	۲/۸۱	۱/۸

روی سکه: نیم رخ راست پیروز با تاجی دو پر و هلال ماه و گوی بر روی آن و در اطراف آن کلمانی به خط پهلوی به معنای: مزدایرست بزرگ پیروز
پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن و نقش ماه و ستاره/ سمت راست: علامت احتمالی ضرابخانه / سمت چپ: به خط پهلوی: پیروز

۳۹۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۳	۳۰۵۰	نقره	ساسانی - بلاش	۴۸۴-۴۸۸ م	۳	۲/۷۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست بلاش با تاج کنگره دار و هلال ماه و قوس بر روی آن. کلماتی به خط پهلوی در اطراف به معنای (خوش اقبال) دیده می شود.

پشت سکه: تصویر انشدان که داخل آن تصویر امزد بهرام دیده می شود و دو نفر ایستاده در کنار آن در حال عادت. سمت چپ به خط پهلوی کلمه: بلاش / طرفین شعله های آتش تصویر هلال ماه و ستاره دیده می شود.

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۵	۵۲	نقره	ساسانی - قباد اول	۴۸۸-۵۲۱ م	۴	۲/۸۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست قباد اول با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه / روبروی صورتش کلمه ای به خط پهلوی به معنای: آفرین

پشت سکه: تصویر انشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف انشدان تصویر هلال ماه و ستاره / ضرب چی - سال ؟

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۶	۱۳۰	نقره	ساسانی - قباد اول	۴۸۸-۵۲۱ م	۷/۳۰	۲/۸	۲

روی سکه: نیم رخ راست قباد اول با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه / روبروی صورتش کلمه ای به خط پهلوی به معنای: آفرین

پشت سکه: تصویر انشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن و نقش هلال ماه و ستاره در اطراف / ضرب کرمان - سال ۲۴

۳۹۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۷	۱۱۷	نقره	ساسانی - قباد اول	۴۸۸-۵۳۱ م	۴	۲/۷	۱

روی سکه: نیم رخ راست قباد اول با تاج کنگره دار مزین به هلال ماه / رویی صورتش کلمه ای به خط پهلوی به معنای: آفرین
پشت سکه: تصویر آتشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب جی. سال ۳۴

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۸	۱۳۱	نقره	ساسانی - خسرو اول	۵۳۱-۵۷۹ م	۴	۲/۹۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو اول با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / رویی صورت خسرو نامش به خط پهلوی ذکر شده است.
پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب آنورباذگان. سال ۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۱۹۹	۲۰۵۶	نقره	ساسانی - خسرو اول	۵۳۱-۵۷۹ م	۴/۱۰	۲/۰۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست خسرو اول با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / رویی صورت خسرو نامش به خط پهلوی ذکر شده است.
پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب ایرانشهر شاپور. سال ۲

۳۹۳

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۰	۲۰۶۲	نقره	ساسانی - خسرو اول	۵۷۹-۵۳۱ م	۳	۱/۹۵	۱ میلی متر

روی سکه: نیم رخ راست خسرو اول با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه از روبروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی ذکر شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب اهواز. سال

۱۳

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۱	۲۰۵۷	نقره	ساسانی - خسرو اول	۵۷۹-۵۳۱ م	۲	۳/۰۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو اول با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه از روبروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی ذکر شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب به اردشیر.

سال ۲۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۲	۳۰۵۳	نقره	ساسانی - خسرو اول	۵۷۹-۵۳۱ م	۳/۳۰	۲/۸۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو اول با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه از روبروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی ذکر شده است.

پشت سکه: تصویر آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و اطراف آتشدان نقش هلال ماه و ستاره / ضرب

ابن اشهر شامی، سال ۴۰

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۳	۲۰۷۵	نقره	ساسانی - هرمز چهارم	۵۹۰-۵۷۹ م	۳	۲/۱	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست هرمز چهارم با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره و همچنین

تصویر ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه و روبروی صورت هرمز به خط پهلوی نامش نقر شده است.

پشت سکه: آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن با نقش هلال ماه و ستاره / ضرب جی. سال ۴

۳۹۴

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۳	۱۳۷	نقره	ساسانی - هرمز چهارم	۵۷۹-۵۹۰ م	۲/۵	۲/۹	۱

روی سکه: نیم رخ راست هرمز چهارم با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف. حاشیه سکه و روبروی صورت هرمز به خط پهلوی نامش نقر شده است. پشت سکه: آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن با نقش هلال ماه و ستاره / ضرب جی، سال ۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۵	۲۰۶۸	نقره	ساسانی - هرمز چهارم	۵۷۹-۵۹۰ م	۳	۲/۱	۱

روی سکه: نیم رخ راست هرمز چهارم با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه و روبروی صورت هرمز به خط پهلوی نامش نقر شده است. پشت سکه: آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن با نقش هلال ماه و ستاره / ضرب جی، سال ۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۶	۲۰۷۰	نقره	ساسانی - هرمز چهارم	۵۷۹-۵۹۰ م	۴	۲/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست هرمز چهارم با تاج کنگره دار مزین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه و روبروی صورت هرمز به خط پهلوی نامش نقر شده است. پشت سکه: آتشدان و دو نفر ایستاده در کنار آن با نقش هلال ماه و ستاره / ضرب ایرانشهر، سال ۱۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۷	۲۰۶۹	نقره	ساسانی - خسرو دوم	۶۲۸-۵۹۰ م	۲	۲/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو پرویز با تاج بالدار و نقش هلال ماه و ستاره در ۳ طرف حاشیه سکه / روبروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی درج شده است. پشت سکه: نقش آتشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب ایرانشهر، ساپور ۱، سال ۶

۳۹۵

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۸	۱۱۲	نقره	ساسانی - خسرو دوم	۶۲۸-۵۹۰ م	۳/۳۰	۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو پرویز با تاج بالدار و نقش هلال ماه و ستاره در ۳ طرف حاشیه سکه / روپروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی درج شده است.
پشت سکه: نقش آشنایان یا دونفر استاده در کنار به همراه هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب همدان ، سال ۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۰۹	۲۰۶۷	نقره	ساسانی - خسرو دوم	۶۲۸-۵۹۰ م	۳/۳۰	۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو پرویز با تاج بالدار و نقش هلال ماه و ستاره در ۳ طرف حاشیه سکه / روپروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه به خط پهلوی واژه (اید) به معنی آبادانی درج شده است.
پشت سکه: نقش آشنایان یا دونفر استاده در کنار به همراه هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تبریز ، سال ۲۵

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۰	۲۰۶۶	نقره	ساسانی - خسرو دوم	۶۲۸-۵۹۰ م	۳/۸۰	۳/۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو پرویز با تاج بالدار و نقش هلال ماه و ستاره در ۳ طرف حاشیه سکه / روپروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه به خط پهلوی واژه (اید) به معنی آبادانی درج شده است.
پشت سکه: نقش آشنایان یا دونفر استاده در کنار به همراه هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب پرویزگرد ، سال ۳۵

۳۹۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۱	۲۰۷۱	نقره	ساسانی - خسرو دوم	۶۲۸-۵۹۰ م	۲/۱۰	۲/۲۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست خسرو پرویز با تاج پالدار و نقش هلال ماه و ستاره در ۳ طرف حاشیه سکه / رو بروی صورت خسرو نامش به خط پهلوی درج شده است.
پشت سکه: نقش انشان یا توفیر ایستاده در کنار به همراه هلال ماه و ستاره و همچنین تصویر ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب بلغ . سال ۲۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۲	۲۱۰۷	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۳۲-۶۲۱ م	۲/۲۰	۳/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاجی زیبا و ساده کنگره دار مزین به گوی گروی و هلال ماه و ستاره که پشت سرش به پهلوی واژه افزون و رو برویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.
پشت سکه: تصویر انشان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهار طرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود / ضرب اموی / سال ۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۳	۲۰۶۱	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۳۲-۶۲۱ م	۴	۲/۰۴	۱ میلی متر

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاجی زیبا و ساده کنگره دار مزین به گوی گروی و هلال ماه و ستاره که پشت سرش به پهلوی واژه افزون و رو برویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.
پشت سکه: تصویر انشان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهار طرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود / ضرب هرت / سال ۱

۳۹۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۴	۶۰	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۲۳-۶۲۱م	۲/۲۰	۳/۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاجی زیبا و ساده، گنجره دار مریخ به گوی کروی و هلال ماه و ستاره که پشت سرش به پهلوی واژه (افزون) و روبرویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.

پشت سکه: تصویر آشنان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهارطرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود؛ ضرب هرت ۱ سال

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۵	۲۰۷۲	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۳۲-۶۳۱م	۴/۱۰	۲/۴	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاجی زیبا و ساده، گنجره دار مریخ به گوی کروی و هلال ماه و ستاره که پشت سرش به پهلوی واژه (افزون) و روبرویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.

پشت سکه: تصویر آشنان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهارطرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود؛ ضرب اتوربادگان ۲ سال

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۶	۱۱۳	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۲۳-۶۳۱م	۴/۲۰	۲/۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاجی زیبا و ساده کنگره دار مبین به گوی کروی و هلال ماه و ستاره که پشت سرش به پهلوی واژه افزون و روبرویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.
پشت سکه: تصویر انشدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهار طرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود/ ضرب شیراز / سال ۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۷	۱۱۵	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۲۲-۶۳۱م	۳/۲۰	۳/۲۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاج کنگره دار بالدار که پشت سرش به پهلوی واژه افزون و روبرویش نامش به خط پهلوی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.
پشت سکه: تصویر انشدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهار طرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود/ ضرب ایران (دربار) / سال ۲

۳۹۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۸	۱۱۵	نقره	ساسانی - اردشیر سوم	۶۳۲-۶۳۱ م	۴/۲۰	۲/۳۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست اردشیر سوم با تاج کنگره دار بلندار که پشت سرش به یهلولی وژده (هزرون) و روپرویش نامش به خط یهلولی درج شده است. در حاشیه سکه سه طرف نقش هلال ماه و ستاره نقر شده است.

پشت سکه: تصویر آنتدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن به همراه هلال ماه و ستاره و در چهار طرف حاشیه سکه نیز نقش هلال ماه و ستاره دیده می شود. ضرب بشاپور ۱ سال ۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۱۹	۳۱۱۰	مس	ساسانی - فرخزاد	۶۵۸-۶۵۱ م	۳	۲/۶	۱/۵

روی سکه: نیم رخ راست شاه که روپرویش به خط یهلولی نامش درج شده و در سه طرف حاشیه سکه نقش هلال ماه و ستاره نقر است.

پشت سکه: تصویر آنتدان و دو نفر ایستاده در کنار آن و در چهار طرف حاشیه سکه نقش هلال ماه و ستاره / ضرب تودر بار دوم / سال ۸

۴۰۰

سکه های
دوره
اسلامی

۴۰۱

عرب ساسانی

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۰	۱۳۷	نقره	عرب ساسانی - عمر بن عبدالله	۶۵-۷۰ هـ	۴	۲/۹	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی و نام عمر بن عبدالله به خط پهلوی رو بروی صورت شاه، حاشیه به خط پهلوی واژه (دوگان) و پایین آن به خط کوفی (الله الحمد) درج شده است. هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه

پشت سکه: تصویر آتشدان در وسط و دو نفر ایستاده، هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه خارجی سکه / ضرب استخر، سال ۷۰ هـ

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۱	۱۳۶	نقره	عرب ساسانی - عبدالملک بن مروان	۶۵-۸۶ هـ	۳	۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار و به خط پهلوی نام خلیفه اموی: عبدالملک امیری (عبدالملک امیری) و حاشیه خارجی به خط کوفی: بسم الله / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه
پشت سکه: آتشدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن، هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب دارانگرد، سال ۶۰ (بزدگردی) = ۷۲ هـ

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۲	۲۰-۲۸	نقره	عرب ساسانی - حمران بن ابان	۷۲ هـ	۴	۲/۱	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار و نام حاکم به خط پهلوی رو بروی صورت شاه: حمران ابان، در حاشیه به خط کوفی: بسم الله * حمران بن ابان
پشت سکه: آتشدان با دو نفر ایستاده در کنار آن و چهار طرف حاشیه سکه هلال ماه و ستاره / ضرب اردشیر حورد، سال ۷۲

۴۰۲

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۳	۲۰۳۱	نقره	عرب ساسانی - المهلب بن ابی صفرة	۷۵-۷۹ هـ	۴/۱۰	۳/۸	۱

روی سکه: نیم رخ شاه ساسانی به راست، ماه خاکم به خط پهلوی روبروی صورت شاه، حاشیه بسم الله، هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه
پشت سکه: نقش اشکان با دو نفر ایستاده در کنار آن، نفس هلال ماه و ستاره در چهار سوی سکه / ضرب تاراپکرد، سال ۷۶ هـ

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۴	۳۱۱۵	نقره	عرب ساسانی - حجاج بن یوسف	۷۵-۹۴ هـ	۴/۳۰	۳/۲	۱

روی سکه: نیم رخ شاه ساسانی با تاج بالدار، نام الحجاج بن یوسف روبروی صورت شاه به خط کوفی، حاشیه: بسم الله * لاله الا لله وحده * محمد رسول الله / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه
پشت سکه: نقش اشکان و دو نفر ایستاده در کنار آن با هلال ماه و ستاره / هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب باسدین، ست و سبین اضراب مذابین - سال ۷۶ هـ

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۵	۱۲۸	نقره	عرب ساسانی - حجاج بن یوسف	۷۵-۹۴ هـ	۴	۳/۲	۱

روی سکه: نیم رخ شاه ساسانی با تاج بالدار، نام الحجاج بن یوسف روبروی صورت شاه به خط کوفی، حاشیه: بسم الله * لاله الا لله وحده * محمد رسول الله / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه
پشت سکه: نقش اشکان و دو نفر ایستاده در کنار آن با هلال ماه و ستاره / هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب بیتاپور، سال ۷۷ هـ

۴۰۳

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۶	۱۳۹	نقره	عرب ساسانی - حجاج بن یوسف	۹۴-۷۵هـ	۴	۲/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار. نام الحجاج بن یوسف روبروی صورت شاه به خط کوفی. حاشیه: بسم الله * لاله الا الله وحده * محمد رسول الله / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه پشت سکه: نقش آشنان و دو نفر ایستاده در کنار آن با هلال ماه و ستاره / هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب پیشاپور، سال ۷۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۷	۲۰-۲۹	نقره	عرب ساسانی - حجاج بن یوسف	۹۴-۷۵هـ	۴	۲/۲۵	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار. نام الحجاج بن یوسف روبروی صورت شاه به خط کوفی. حاشیه: بسم الله * لاله الا الله وحده * محمد رسول الله / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه پشت سکه: نقش آشنان و دو نفر ایستاده در کنار آن با هلال ماه و ستاره / هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب پیشاپور، سال ۷۷

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۲۸	۱۴۱	نقره	عرب ساسانی - حجاج بن یوسف	۹۴-۷۵هـ	۴	۲/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار. نام الحجاج بن یوسف روبروی صورت شاه به خط کوفی. حاشیه: بسم الله * لاله الا الله وحده * محمد رسول الله / تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه پشت سکه: نقش آشنان و دو نفر ایستاده در کنار آن با هلال ماه و ستاره / هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه / ضرب پیشاپور، سال ۷۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۲۲۹	۲۱۱۳	نقره	عرب ساسانی - عبدالرحمن بن محمد	۸۱-۸۴ هـ	۴	۲۱/۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی یا تاج بالدار: به خط کوفی نام عبدالرحمن بن محمد روبروی مسورت
 ناص حاشیه به خط کوفی: الحمد لله * به خط پهلوی: منصور / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه
 پشت سکه: آشنان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن. حاشیه به خط کوفی: منصور. هلال ماه و ستاره
 در چهار جهت سکه / ضرب شاپور، سال ۸۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۲۳۰	۱۴۰	نقره	عرب ساسانی - عبدالرحمن بن محمد	۸۱-۸۳ هـ	۴	۲۱/۲	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی یا تاج بالدار روبروی شاه به خط پهلوی نام: عبدالرحمن بن محمد
 عبدالرحمن بن محمد حاشیه بیرونی به خط کوفی: بسم الله * ربی
 پشت سکه: آشنان در وسط و دو نفر ایستاده در اطراف آن، هلال ماه و ستاره در چهار طرف حاشیه سکه
 ضرب سیستان، سال ۸۳

امرای طبرستانی

شماره سکه	شماره انوال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۱	۵۷	نقره	غرب طبرستانی - عمر بن الاملاء	۱۲۷-۱۵۸ هـ	۵	۲/۴	۱

روی سکه: نم رخ راست شاه ساسانی و روبروی تصویر نام عمر به خط پهلوی. پشت سر شاه به خط پهلوی واژه (ایزوت) دیده می شود. حاشیه بیرونی سکه به خط پهلوی واژه (اید) به معنای آزادگی نقر شده و در چهار طرف سکه هلال ماه و ستاره دیده می شود.

پشت سکه: نقش اشکان با دو نفر در کنار آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تبرستان (تبرستان) - سال ۱۲۱ سپهبدی = ۱۲۸ هجری

شماره سکه	شماره انوال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۲	۲۰۸۷	نقره	غرب طبرستانی - سعید بن دعلج	۱۴۸-۱۵۷ هـ	۱/۸۰	۲/۳۰	۱

روی سکه: نم رخ راست شاه ساسانی با ناخ بالدار و نام سعید روبروی صورت شاه به خط کوفی. هلال ماه و ستاره در چهار طرف کنار سکه / پشت سر شاه به خط پهلوی واژه ایزوت (افزون)

پشت سکه: نقش اشکان در وسط و دو نفر ایستاده در اطراف آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تبرستان (تبرستان) - سال ۱۲۵ سپهبدی = ۱۵۲ هجری

شماره سکه	شماره انوال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۳	۷۴	نقره	غرب طبرستانی - عمر بن الاملاء	۱۲۷-۱۵۸ هـ	۱/۸۰	۲/۴	۱

روی سکه: نم رخ راست شاه ساسانی، روبروی تصویر به خط کوفی نام عمر / نقش هلال ماه و ستاره در سه طرف سکه

پشت سکه: نقش اشکان با دو نفر در کنار آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تبرستان (تبرستان) - سال ۱۲۹ سپهبدی = ۱۵۷ هجری

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۳	۲۰۸۳	نقره	عرب طبرستانی - سلیمان	۱۶۶-۱۶۴ هـ	۲/۲	۲/۲۵	۱

روی سکه: به جای تصویر شاه، شکل اوزی با تاج بالدار (داخل شکل واژه بخ او نام سلیمان به خط کوفی رو بروی شکل - هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه پشت سکه: آتشدان و دو نفر ایستاده در اطراف آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تیورستان (تبرستان) سال ۱۳۷ سپهبدی - ۱۶۵ هجری

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۵	۵۴	نقره	عرب طبرستانی - مقاتل	۱۶۹-۱۵۳ هـ	۲/۲۰	۲/۵	۱/۵

روی سکه: نیم رخ شاه ساسانی که رو برویش به خط کوفی نام مقاتل درج شده و در حاشیه سکه به خط پهلوی واژه (ابد) به معنی آبادانی / در چهار طرف سکه هلال ماه و ستاره دیده می شود. پشت سکه: نقش آتشدان با دو نفر ایستاده در اطراف آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تیورستان (تبرستان)، سال ۱۳۸ سپهبدی = ۱۶۶ هجری

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۳۶	۲۰۸۹	نقره	عرب طبرستانی - هانی	۱۶۸-۱۶۳ هـ	۱/۹۰	۲/۳	۱

روی سکه: نیم رخ راست شاه ساسانی با تاج بالدار، به خط کوفی نام هانی رو بروی صورت شاه، تصویر هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه پشت سکه: تصویر آتشدان در وسط و دو نفر ایستاده در کنار آن / هلال ماه و ستاره در چهار طرف سکه / ضرب تیورستان (تبرستان)، سال ۱۳۸ سپهبدی = ۱۶۶ هجری

۴۰۷

امویان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۷	۱۱۱	نقره	اموی - عبدالملک بن مروان	۷۹ هـ	۲/۹	۲/۸	۱

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالكوفه سنة سبع و سبعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۸	۱۳۱۳	نقره	اموی - عبدالملک بن مروان	۸۰ هـ	۲/۱۰	۲/۳	۱

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالحصه في سنة ثمانين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۹	۷۶	نقره	اموی - عبدالملک بن مروان	۸۳ هـ	۲/۶۰	۲/۶۲	۰/۸

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمسان في سنة ثلث و ثمانين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۰	۳۳	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۰ هـ	۲/۴۰	۲/۳	۱

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بواسطه فی سنه تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۱	۸۳	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۱ هـ	۲/۸۰	۲/۶	۱

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بواسطه فی سنه احدى و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۲	۱۶۸۳	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۱ هـ	۲/۵	۲/۶۰	۰/۵

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بماء الکوفه فی سنه احدى و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۳۳	۳۶	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۱ هـ	۲/۷۰	۲/۶۵	۰/۷

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بماء فی سنه احدى و تسعین

۴۰۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۴۴	۷۸	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۲ هـ	۲/۵۰	۲/۶۲	۱

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالاهواز فی سنة اثنین و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۴۵	۵	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	۹۲ هـ	۲/۵۰	۲/۶	۰.۷

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بسابور فی سنة ثنین و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۴۶	۷۹	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	۹۲ هـ	۲/۸۰	۲/۶۲	۱

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بكرمان فی سنة اثنین و تسعین

شماره سكه	شماره اموال	جنس	دوره تاريخي	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٣٣٧	١١٨	نقره	اموي - وليد بن عبدالملك	٩٣ هـ	٢/٣٠	٢/٦٥	٠/٧

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بدرجرد في سنة ثلث و تسعين

شماره سكه	شماره اموال	جنس	دوره تاريخي	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٣٤٨	١٧	نقره	اموي - وليد بن عبدالملك	٩٣ هـ	٢/٦٠	٢/٦	٠/٧

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بسرق في سنة ثلث و تسعين

شماره سكه	شماره اموال	جنس	دوره تاريخي	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٣٤٩	٤٣	نقره	اموي - وليد بن عبدالملك	٩٤ هـ	٢/٨٠	٢/٦١	١

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم باردسير حوره في سنة اربع و تسعين

٤١١

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٠	٣٦	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	٩٤ هـ	٢/٦٠	٢/٧	٠.٧

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالتميره في سنة اربع و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥١	٧٧	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	٩٥ هـ	٢/٣٠	٢/٨	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم باربعين سنة خمس و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٢	٣	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	٩٥ هـ	٢/٧٠	٢/٦	٠.٧

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
خاتمه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
خاتمه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمائذ في سنة خمس و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٣	٢٢	نقره	اموی - ولید بن عبدالملک	٩٥ هـ	٢/٨٠	٢/٧	١

روی سکه: الله احد الله الصمد له بلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بنهر نهری فی سنه خمس و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٤	٧٢	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٦ هـ	٢/٧٠	٢/٧٥	٠/٨

روی سکه: الله احد الله الصمد له بلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم باریبیه فی سنه ست و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٦	١١٧	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٦ هـ	٢/٨٠	٢/٧	١

روی سکه: الله احد الله الصمد له بلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالفرات فی سنه ست و تسعین

٤١٣

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٧	٥٨	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٦ هـ	٢/٣٠	٢/١٦	٠/٩

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بعاهی فی سنة ست و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٨	١٩	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٦ هـ	٢/١٠	٢/١٣	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بواسطه فی سنة ست و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٥٩	٣	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٦ هـ	٢/٧٠	٢/٨	٠/٩

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بهمن (همدان) فی سنة ست و تسعين

٤١٤

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٦٠	٢٦	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٧ هـ	٢/٦٠	٢/٧	١/٥

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الذين كله و لو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بكرمان في سنة سبع و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٦١	٨٢	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٨ هـ	٢/٩٠	٢/٧٥	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الذين كله و لو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم باصطخر في سنة ثمان و تسعين

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٦٢	٨٠	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٨ هـ	٢/٧٠	٢/٧	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الذين كله و لو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بجي في سنة ثمان و تسعين

٢١٥

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
٢٦٣	٦٠	نقره	اموی - سلیمان بن عبدالملک	٩٨ هـ	٢/٥٠	٢/٦٥	٠/٩

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یند و لم یولد و لم یکن له کفو احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و ینو کره المشرکون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم سالیور فی سنه ثمان و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
٢٦٤	٨١	نقره	اموی - عمر بن عبدالعزیز	٩٩ هـ	٢/٦٠	٢/٨	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یند و لم یولد و لم یکن له کفو احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و ینو کره المشرکون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم سالیور فی سنه تسع و تسعین

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (م.م)	ضخامت (م.م)
٢٦٥	٢٥	نقره	اموی - عمر بن عبدالعزیز	١٠٠ هـ	١/٦٠	٢/٥	٠/٨

روی سکه: الله احد الله الصمد لم یند و لم یولد و لم یکن له کفو احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و ینو کره المشرکون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بحسبان سنه مائه

۴۱۶

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۶۶	۱۲	مس	اموی - عمر بن عبدالعزیز	۱۰۱ هـ	۲/۵۰	۲	-

روی سکه: بسم الله ضرب هذا الفلوس بالری سنة احدى و مائه
پشت سکه: امر الله بالوفاء و العدل

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۶۷	۵۶	نقره	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۰۷ هـ	۲/۷۰	۲/۶۶	۱

روی سکه: انه احد الله احمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالاندلس سنة سبع و مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۶۸	۱۶۹	مس	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۰۷ هـ	۲/۵۰	۲/۷	۱

روی سکه: امر الامیر عبدالحمید بالوفاء و العدل شه
پشت سکه: بسم الله ضرب بهمدان سنة مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۶۹	۲۴	نقره	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۰۹ هـ	۲/۸۰	۲/۷	۰/۵

روی سکه: انه احد الله احمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالاندلس سنة تسع و مائه

٢١٧

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٧٠	١٦٦١	طلا	اموی - هشام بن عبدالملک	١٠٩ هـ	٢/٢٠	٢/٤	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدين سنة تسع و مائه
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٧١	٢٣	نقره	اموی - هشام بن عبدالملک	١١٠ هـ	٢/٤٠	٢/٦١	٠,٧

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و هو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمرکه سنة عشر و مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٧٢	١٦٧٧	طلا	اموی - هشام بن عبدالملک	١١١ هـ	٢/٢٠	٢	١

روی سکه: الله احد الله الصمد لم يلد و لم يولد
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدين سنة إحدى عشرة و مائه
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

۴۱۸

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۳	۲۲	مس	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۱۶ هـ	۱/۲۰	۱/۹	۱

روی سکه: اسم الله بالوفا والعدل...؟
پشت سکه: بسم الله ضرب هذا الفلوس بالری سنة ست عشرة و مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۴	۲۹	نقره	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۱۷ هـ	۲/۷۰	۲/۸	۰/۵

روی سکه: انه احد انه الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لاله الا انه وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالمبرکه سنة سبع عشرة و مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۵	۲۹	نقره	اموی - هشام بن عبدالملک	۱۲۰ هـ	۲/۷۰	۲/۸	۱

روی سکه: انه احد انه الصمد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون
پشت سکه: لاله الا انه وحده لا شریک له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالباب سنة عشرین و مائه

۴۱۹

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۷۶	۱۳۶۳	نقره	اموی - مروان بن محمد	۱۲۸ هـ	۲/۹۰	۲/۵	۱

روی سکه: الله احد انه الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً احد
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و او كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بواسطه ثمان و عشرين و مائه

عباسیان

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۷	۸۱۶	نقره	عباسی - المنصور	۱۳۷ هـ	۲/۹۰	۲/۶	۱

روی سکه: محمد رسول الله

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بخندی شاپور سنه سبع و ثلثین و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۸	۸۱۵	نقره	عباسی - المنصور	۱۳۷ هـ	۲/۹۰	۲/۴۵	۱

روی سکه: محمد رسول الله

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالكوفه سنه سبع و ثلثین و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (g)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۷۹	۸۱۷	نقره	عباسی - المنصور	۱۳۴ هـ	۲/۹۰	۲/۵	۱

روی سکه: محمد رسول الله

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالكوفه سنه اربع و اربعین و منه

۴۲۱

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۲۸۰	۸۱۸	نقره	عباسی - المنصور	۱۵۳ هـ	۲/۸۰	۲/۶۲	۱

روی سکه: مما امر به المهدي محمد بن امير المؤمنين / بح
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: سم الله ضرب هذا الدرهم بالمحمديه سنة ثلث و خمسين و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۲۸۱	۸۲۹	س	عباسی - المنصور	۱۵۸ هـ	۵/۲۰	۲/۲۵	۲

روی سکه: مما امر به المهدي محمد بن امير المؤمنين
حاشیه: سم الله / محمد رسول الله / ضرب هذا الفاس بالرى سنة ثمان و خمسين و منه
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (گرم)	قطر (mm)	ضخامت (mm)
۲۸۲	۸۰۷	طلا	عباسی - المنصور	۱۵۸ هـ	۳/۹۰	۱/۶	۱

روی سکه: محمد رسول الله
حاشیه: سم الله ضرب هذا الدينار سنة ثمان و خمسين و منه
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۳	۸۱۹	نقره	عباسی - المهدي	۱۶۰ هـ	۲/۸۰	۲/۵۱	۱

روی سکه: محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم / الخليفة المهدي
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالمحمدية سنة ستين و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۴	۸۲۰	نقره	عباسی - المهدي	۱۶۲ هـ	۲/۹۰	۲/۶	۱

روی سکه: محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم / الخليفة المهدي / يحيى
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينه ؟ سنة اثنيتين و ستين و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۵	۸۰۸	طلا	عباسی - المهدي	۱۶۸ هـ	۴/۱۰	۱/۹	۱

روی سکه: محمد رسول الله
 حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة ثمان و ستين و منه
 پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
 حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

۴۲۳

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۶	۸۲۶	نقره	عباسی - هارون الرشید	۱۷۳ هـ	۲/۸۰	۲/۳۶	۱

روی سکه: بسم الله محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم الخليفة هرون ابي حاتم محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بسجستان سنة اثنين و سبعين ومئة

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۷	۸۰۹	طلا	عباسی - هارون الرشید	۱۷۴ هـ	۲/۱۰	۱/۸	۱/۵

روی سکه: محمد رسول الله الخليفة
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة اربع و سبعين ومئة
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۸۸	۸۲۲	نقره	عباسی - هارون الرشید	۱۸۲ هـ	۲/۹۰	۲/۵۵	۱

روی سکه: محمد رسول الله / معا امر به الامير الامين محمد بن امير المؤمنين / جعفر
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و لو كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة اثنين و ثمانين مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۸۹	۲۱۰	طلا	عباسی - هارون الرشید	۱۸۲ هـ	۳/۹۰	۱/۷۵	۱/۱

روی سکه: محمد رسول الله / جعفر
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة اثنتين و ثمانين و منه
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۹۰	۱۹۱	طلا	عباسی - هارون الرشید	۱۸۲ هـ	۳/۸۰	۱/۸	۱/۱

روی سکه: محمد رسول الله / جعفر
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة اربع و ثمانين و منه
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۳۹۱	۸۲۳	نقره	عباسی - هارون الرشید	۱۸۶ هـ	۲/۹۰	۲/۵	۱

روی سکه: محمد رسول الله / معا امر به الامير المأمون عبد الله بن امير المؤمنين ولي ولي عهد المسلمين ليخ
حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله و او كره المشركون
پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له
حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار بمدينه بلخ سنة ست و ثمانين و منه

٢٢٥

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٩٢	٨١٠	طلا	عباسی - هارون الرشید	١٨٧ هـ	٤/٢٠	١/٨٦	١/٥

روی سکه: محمد رسول الله / خلد

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة سبع و ثمان و منه

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٩٣	٨١٤	نقره	عباسی - هارون الرشید	١٨٩ هـ	٢/٩٠	٢/٥٥	٠/٨

روی سکه: علی / محمد رسول الله / ما امرت الامير الامون عبدالله بن اميرالمومنين ولی ولی عهد المسلمين

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله ونوكره المشركون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينه بلخ سنة تسع و ثمان و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
٢٩٤	٨١١	طلا	عباسی - هارون الرشید	١٩٢ هـ	٣/٧٠	١/٨٥	١/٤

روی سکه: محمد رسول الله

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدينار سنة اثنين و ثمان و منه

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شريك له

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين كله

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۹۵	۸۲۴	نقره	عباسی - هارون الرشید	۱۹۳ هـ	۲/۵۰	۲/۵۱	۰/۸

روی سکه: محمد رسول الله

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم سنه ثلث و تسعين مائه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۹۶	۸۲۵	نقره	عباسی - المأمون	۱۹۵ هـ	۲/۹۰	۲/۵۵	۱

روی سکه: لله / محمد رسول الله صا امر به الامام المأمون / الفضل

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدینه سمرقند سنه خمس و تسعين و منه

شماره سکه	شماره اموال	جنس	دوره تاریخی	سال ضرب	وزن (gr)	قطر (cm)	ضخامت (mm)
۲۹۷	۸۲۶	نقره	عباسی - المأمون	۱۹۶ هـ	۲/۶۰	۲/۲۵	۱

روی سکه: لله / محمد رسول الله صا امر به الامام المأمون امیرالمؤمنین / الفضل

حاشیه: محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله و لو کره المشرکون

پشت سکه: لا اله الا الله وحده لا شریک له

حاشیه: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدینه سمرقند سنه ست و تسعين و منه

سکه‌های اروتیک رم

قدیمی‌ترین و با ارزش‌ترین سکه‌های کشف شده روم (مورد استفاده شاهان و درباریان)